

***OCENA
BEZPIECZEŃSTWA
SANITARNEGO
POWIATU ŻARSKIEGO
ROK 2020***

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żarach
ul. Podchorążych 23A
opracowanie: luty 2021 roku

SPIS TREŚCI

WSTĘP	str.2
opr. Beata Kiewra	
SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŹNYCH	str.3
opr. Alina Nowacka, Agnieszka Kiedrowska	
STAN SANITARNY OBIEKTÓW SŁUŻBY ZDROWIA	str.11
opr. mgr inż. Edyta Wójcicka	
OCENA STANU SANITARNEGO OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWO-ŻYWIENIOWYCH	str.13
opr. mgr inż. Beata Żurawska	
ZWODOCIĄGOWANIE POWIATU ŻARSKIEGO, JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI	str.17
opr. mgr Adrian Mazurek	
OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	str.20
opr. mgr Adrian Mazurek	
WARUNKI HIGIENICZNO-SANITARNE ŚRODOWISKA PRACY	str.22
opr. mgr inż. Adriana Strzelecka-Wielgosz	
CHOROBY ZAWODOWE	str.26
opr. mgr inż. Adriana Strzelecka-Wielgosz	
ŚRODKI ZASTĘPCZE	str.28
opr. mgr inż. Beata Żurawska	
WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE PLACÓWEK OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH	str.29
opr. Bogusława Bielawska	
DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO	str.33
opr. Beata Gałęzowska, mgr inż. Adrianna Palewska	
PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA	str.37
opr. mgr Aleksandra Śnieżek, Iwona Jaworska	
DZIAŁALNOŚĆ INTERWENCYJNA	str.43
opr. Beata Kiewra	

WSTĘP

Powiat Żarski jest jednym z największych powiatów na terenie województwa lubuskiego, położonym w południowo-zachodniej części województwa lubuskiego przy granicy polsko-niemieckiej na Nysie Łużyckiej. Na wschodzie graniczy z powiatem żagańskim, na południu ze zgorzeleckim, na północy z powiatem krośnieńskim i zielonogórskim, na zachodzie graniczy z Krajem Związkowym Brandenburgii i z Krajem Związkowym Saksonii.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żarach obejmuje nadzorem teren o powierzchni 139278 ha (1393 km²), w tym:

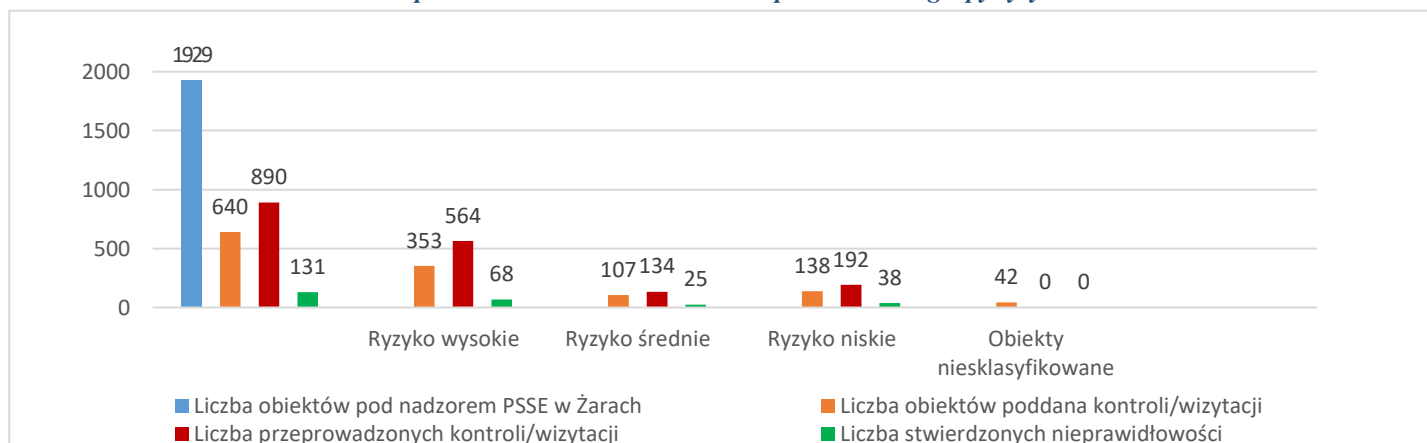
Dane statystyczne wg GUS - Stan na 30 czerwca 2019 roku

	Powierzchnia	Ludność	
		mężczyźni	kobiety
Powiat żarski	1393 km²	46848	49648
Miasto			
Łęknica	16 km ²	1217	1261
Żary	33 km ²	17762	19740
Gminy wiejskie			
Brody	241 km ²	1691	1722
Lipinki Łużyckie	89 km ²	1637	1729
Przewóz	178 km ²	1582	1575
Trzebiel	166 km ²	2817	2862
Tuplice	66 km ²	1499	1567
Żary	294 km ²	6091	6252
Gminy miejsko-wiejskie			
Jasień	127 km ²	3519	3521
<i>miasto</i>	5 km ²	2145	2164
<i>gmina</i>	122 km ²	1374	1357
Lubsko	183 km ²	9033	9419
<i>miasto</i>	13 km ²	6735	7186
<i>gmina</i>	170 km ²	2298	2233

Działalność kontrolno-represyjna prowadzona w roku 2020 (na podstawie sprawozdania rocznego MZ-45)

Ilość obiektów pod nadzorem	Przeprowadzone kontrole/wizytacje	Wydane decyzje merytoryczne	Wydane decyzje płatnicze	Wydane postanowienia	Wydane tytuły wykonawcze	Nałożone mandaty	Kwota nałożonych mandatów	Liczba pobranych próbek	Liczba wykonanych badań
1929	6101	2180	377	103	4	92	23150	315	1245

Liczba obiektów pod nadzorem PSSE w Żarach z podziałem na grupy ryzyka

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŻNYCH

Sprawowanie nadzoru epidemiologicznego jest podstawowym zadaniem działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Zadanie to realizowane jest głównie przez pion epidemiologii, który każdego roku wdraża i kontroluje programy zapobiegania i zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych oraz pasożytniczych, w tym prowadzi nadzór nad wykonywaniem szczepień ochronnych, które są skuteczną formą zapobiegania chorobom zakaźnym.

Analizie poddano zgłoszone do PSSE w Żarach wybrane choroby zakaźne, które w 2020 roku podlegały rejestracji. Od lat na terenie powiatu nie są rejestrowane zachorowania na odrę, tężec, błonicę, brucellozę, poliomyelitis. Po raz pierwszy w tym roku odnotowano zachorowania na koronawirusa SARS-CoV-2. Powiatowe wskaźniki zachorowalności większości rejestrowanych chorób zakaźnych kształtują się na znacznie niższym poziomie niż w ubiegłych latach. Przyczynił się do tego wybuch w 2020 r. pandemii koronawirusa SARS-CoV-2.

Porównanie wielkości zachorowań na choroby zakaźne oraz zapadalność (na 100 000 mieszkańców) w latach 2017–2020

Lp.	Jednostki chorobowe	2017		2018		2019		2020	
		Liczba zachorowań	Wskaźnik	Liczba zachorowań	Wskaźnik	Liczba zachorowań	Wskaźnik	Liczba zachorowań	Wskaźnik
1.	Salmonellozy – zatrucia pokarmowe	4	4,08	6	6,13	5	5,11	8	8,32
2.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe - ogółem	6	6,13	0	0	2	2,04	3	3,12
3.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	0	0	0	0	0	0	0	0,0
4.	Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe	58	59,22	74	75,55	69	70,45	7	7,28
5.	Biegunka i zapalenie żołądkowo jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu - ogółem	101	103,12	166	169,49	105	107,21	45	46,82
6.	Biegunki dzieci do lat 2	37	37,78	31	31,65	19	19,4	7	7,28
7.	Krztusiec	1	1,02	1	1,02	1	1,02	0	0,0
8.	Płonica	26	26,55	11	11,23	17	17,36	5	5,2
10.	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	0	0	1	1,02	0	0	0	0,0
11.	Wirusowe zapalenie opon mózgowych	1	1,02	0	0	0	0	0	0,0
12.	Zapalenie mózgu inne i nieokreślone	0	0	0	0	0	0	0	0,0
13.	Zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone	0	0	0	0	0	0	0	0,0
14.	Choroba meningokokowa	1	1,02	0	0	0	0	0	0,0
15.	Borelioza	114	116,4	92	93,93	86	87,81	28	29,13
16.	Pokąsania przez zwierzęta podejrzane o wściekliwość-podjęte szczepienia p/wścieklicznie	15	15,32	11	11,23	15	15,32	6	6,24
17.	Ospa wietrzna	624	637,11	231	235,85	623	636,09	285	296,53
18.	Różyczka	0	0	0	0	0	0	0	0,0
19.	WZW typu A	1	1,02	0	0	28052	28641,44	0	0,0
20.	WZW typu B	17	17,36	14	14,29	4	4,08	6	6,24
21.	WZW typu C	16	16,34	17	17,36	19	19,4	10	10,4

22.	Świnka	4	4,08	3	3,06	4	4,08	3	3,12
23.	Odra	0	0	0	0	0	0	0	0,0
24.	Róża	15	15,32	8	8,17	10	10,21	4	4,16
25.	Choroba wywołana przez <i>Haemophilus influenzae</i>	0	0	0	0	0	0	0	0,0
26.	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	1	1,02	0	0	2	2,04	0	0,0
27.	HIV	0	0	2	2,04	4	4,08	5	5,2
28.	AIDS	0	0	0	0	0	0	1	1,04
29.	Grypa i zakażenia grypopodobne	34762	35492,43	33509	34213,11	28052	28641,44	13086	13615,51
30.	SARS-CoV-2	0	0	0	0	0	0	2669	2777

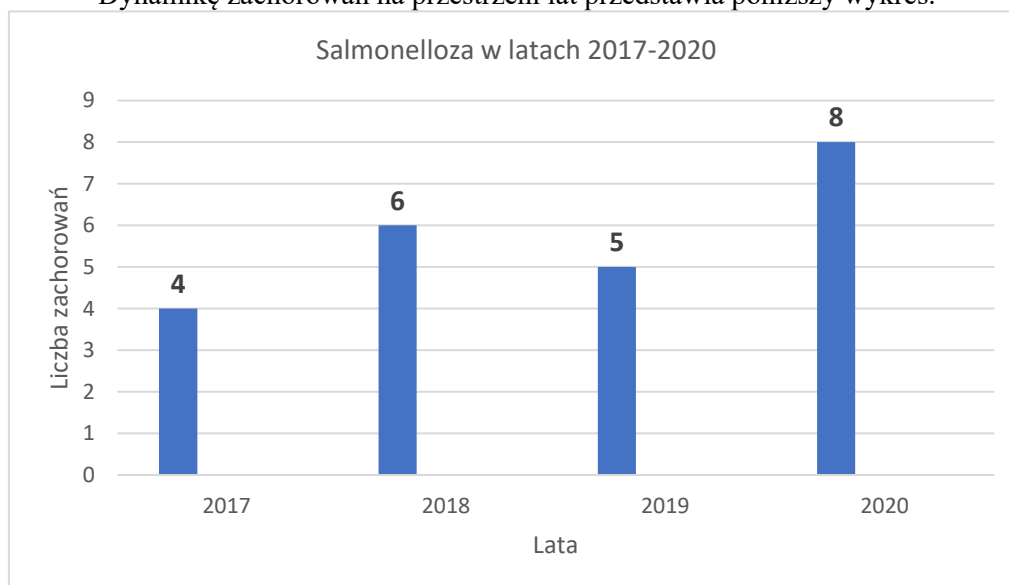
CHOROBY SZERZĄCE SIĘ DROGĄ POKARMOWĄ

Salmonellozy

W omawianym okresie sprawozdawczym na terenie powiatu zarejestrowano 8 przypadków zakażeń przewodu pokarmowego wywołanych pałeczkami *Salmonella*. Sześć osób spośród zarejestrowanych chorych wymagało hospitalizacji. Teren miejski zamieszkiwało 6 osób, natomiast teren wiejski 2 osoby. W podziale na płeć, zachorowania dotyczyły w 3 przypadkach płci męskiej, w 5 następnych płci żeńskiej. Czynnikiem etiologicznym odpowiedzialnym za zakażenia przewodu pokarmowego była pałeczka *Salmonella Enteritidis*. W rejestrze nosicieli zarejestrowanych zostało 8 osób – wszyscy są po przechorowaniu.

W ramach postępowania przeciwepidemicznego przebadano osoby z najbliższego otoczenia chorych.

Dynamikę zachorowań na przestrzeni lat przedstawia poniższy wykres.

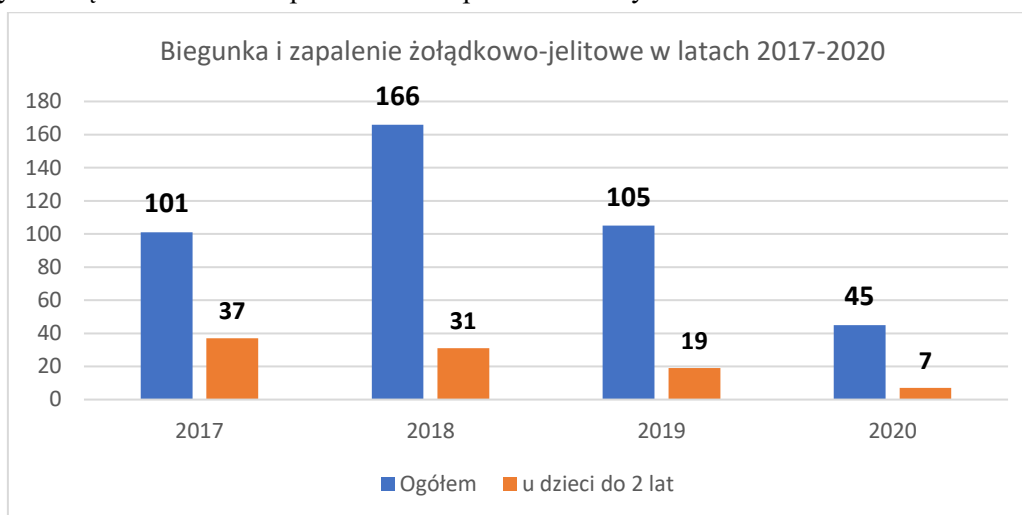
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe

W roku sprawozdawczym nie odnotowano zakażeń przewodu pokarmowego o etiologii bakteryjnej.

Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

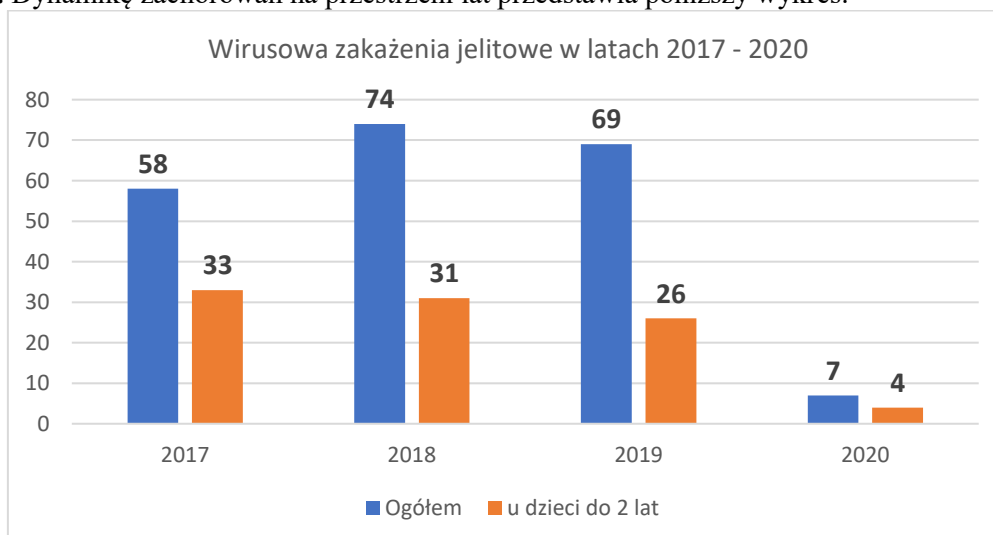
W 2020 roku zarejestrowano 45 przypadków zachorowań na biegunkę, w tym 7 dotyczyło dzieci do lat 2. W podziale „miasto-wieś” 73,3% ogółu zachorowań przypadło na mieszkańców miast, natomiast 26,7% na mieszkańców wsi powiatu żarskiego. Przy podziale na płeć liczba zachorowań jest zbliżona – dotyczy 48,9% mężczyzn i 51,1% kobiet. W ogólnej grupie chorych leczenia szpitalnego wymagało 2 pacjentów, pozostali leczeni byli ambulatoryjnie. Wśród zachorowań dotyczących dzieci do lat 2 leczenia szpitalnego wymagało 1 dziecko.

Dynamikę zachorowań na przestrzeni lat przedstawia wykres.

Wirusowe zakażenia jelitowe

Ogółem w roku sprawozdawczym zarejestrowano 7 zachorowań. Zachorowania dzieci do lat 2 stanowiły 57% wszystkich zachorowań. We wszystkich przypadkach czynnikiem chorobotwórczym był **Rotawirus**. Dynamikę zachorowań na przestrzeni lat przedstawia poniższy wykres.

W RAMACH REALIZACJI PROGRAMU ERADYKACJI ZACHOROWAŃ NA POLIOMYELITIS

W omawianym okresie sprawozdawczym nie wpłynęło zgłoszenie ostrego porażenia wiotkiego z terenu powiatu.

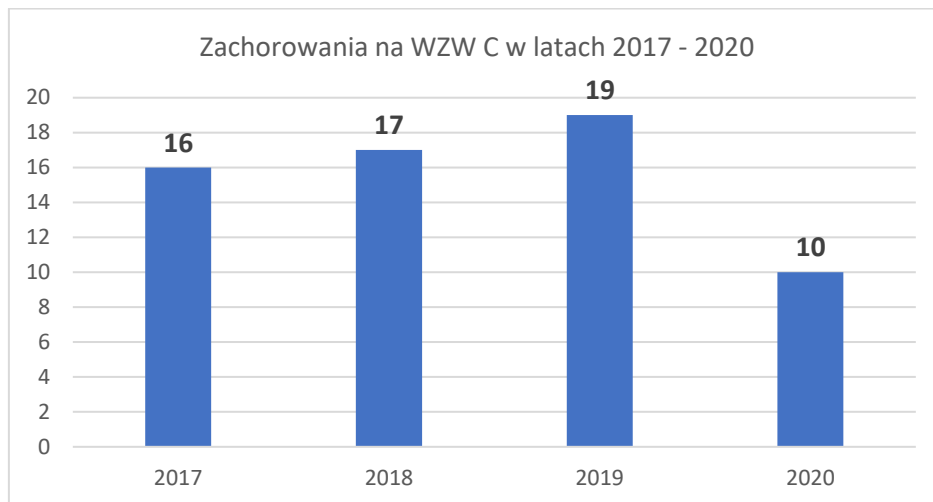
ZACHOROWANIA I ZAKAŻENIA SZERZĄCE SIĘ DROGĄ NARUSZENIA CIĄGŁOŚCI TKANEK

Wirusowe Zapalenie Wątroby typu B

W okresie sprawozdawczym nie odnotowano zachorowań na ostre WZW typu B. Zarejestrowano natomiast 6 przypadków zachorowań o charakterze przewlekłym i bliżej nieokreślonym. Zachorowania dotyczyły 3 kobiet i 3 mężczyzn. Z terenu miejskiego pochodziło 5 osób, natomiast terenu wiejskiego 1 osoba. W wyniku przeprowadzonego dochodzenia epidemiologicznego ustalono, że osoby te nie były szczepione przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B przed zachorowaniem. W ramach sprawowanego nadzoru epidemiologicznego osoby ze styczności z osobami zakażonymi wirusem zapalenia wątroby typu B skierowano do nadzoru lekarskiego. Zachorowania rejestrowane są również w rejestrze Hepatitis.

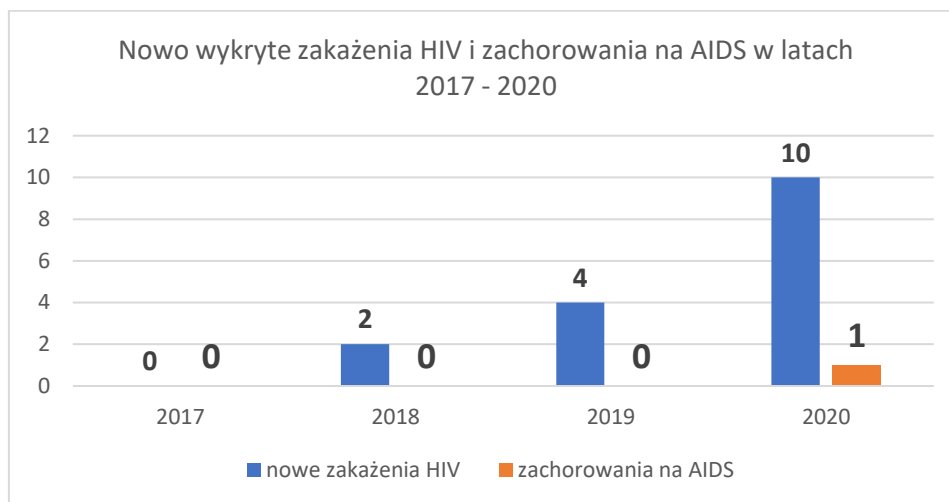
Wirusowe Zapalenie Wątroby typu C

Zarejestrowano 10 zachorowań na WZW typ C: 3 wśród kobiet i 7 wśród mężczyzn. Wszystkie zarejestrowane osoby zamieszkiwały teren miejski. Osoby ze styczności z chorymi skierowano do nadzoru lekarskiego.

Nowo wykryte zakażenia HIV, AIDS

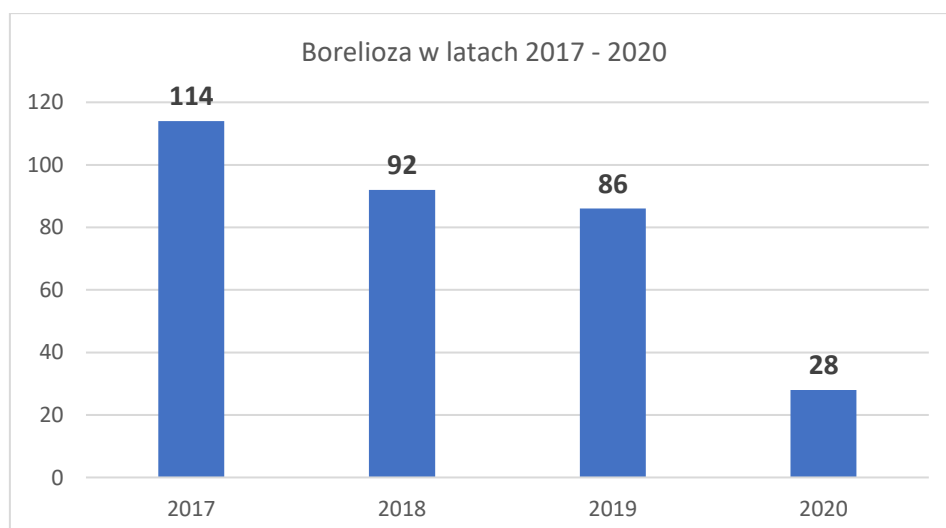
W roku 2020 zarejestrowano 5 nowo wykrytych zakażeń HIV. Zakażenia dotyczyły 4 mężczyzn i 1 kobiety. Zanotowano również 1 zachorowanie na AIDS – dotyczyło kobiety z terenu miejskiego.

CHOROBY ODZWIERZĘCE

Borelioza

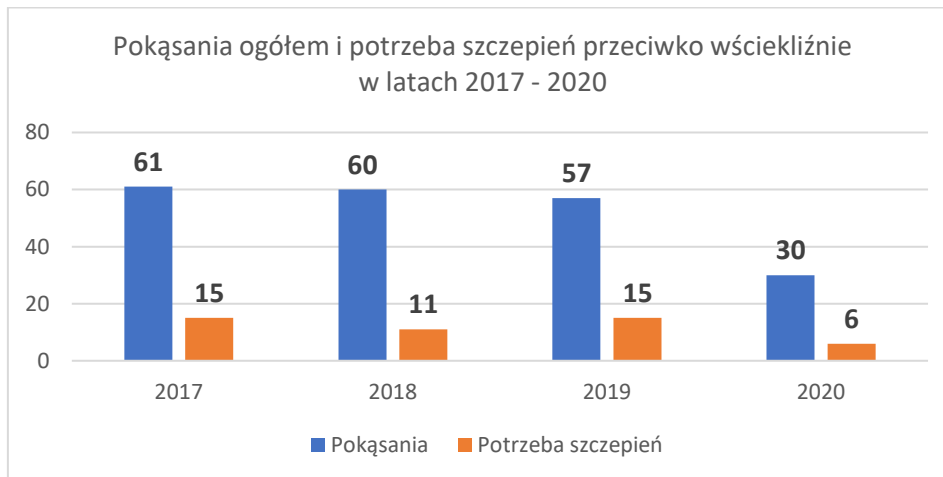
W roku 2020 r. wskaźnik zachorowalności na boreliozę, na terenie powiatu żarskiego jest niższy niż w roku ubiegłym i wynosi 29,13. Zarejestrowano 28 zachorowań. Spośród ogółu zarejestrowanych 60,7% stanowią kobiety, natomiast 39,3% mężczyźni. Chorzy zamieszkujący tereny miejskie stanowią 57,1%, a teren wiejski 42,9% z ogółu zarejestrowanych. Dynamikę zachorowań na przestrzeni lat przedstawia wykres.

Pokąsania przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę

W roku 2020 zarejestrowano 30 pokąsań przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę. Spośród ogółu pokąsanych przez zwierzęta 6 osób zakwalifikowano do szczepień przeciwko wściekliznie.

W ramach nadzoru nad osobami narażonymi na zakażenie wirusem wścieklizny pracownicy pionu epidemiologii prowadzą współpracę z Poradnią Profilaktyki Wścieklizny w Zielonej Górze, Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Żarach z siedzibą w Lubsku, Powiatową Komendą Policji w Żarach oraz Strażą Miejską w Żarach. Dynamikę pokąsań oraz potrzebę szczepień przeciwko wściekliznie na terenie powiatu żarskiego przedstawia poniższy wykres.

ZAKAŻENIA ZAKŁADOWE

W omawianym okresie sprawozdawczym nie zgłaszano zakażeń zakładowych ani ogniska zakażenia zakładowego.

NEUROINFEKCJE

Choroba wywołana przez *Streptococcus pyogenes*

Zarejestrowano 4 przypadki zachorowań pod postacią róży. Rozpoznanie zachorowań stawiane były na podstawie objawów klinicznych. Zachorowania w 75 % dotyczyły kobiet, a w 25 % mężczyzn.

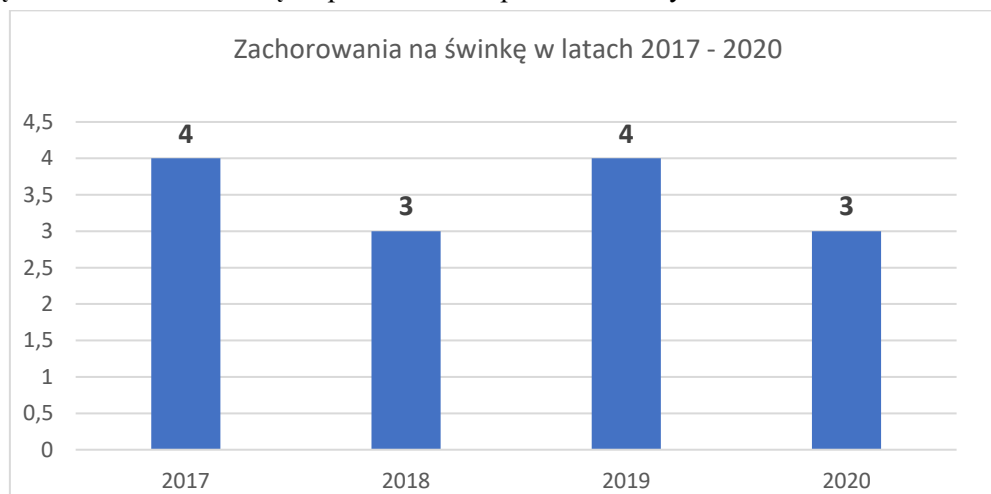
CHOROBY PRZECIWKO KTÓRYM PROWADZONE SĄ SZCZEPIENIA OCHRONNE

Wśród chorób objętych obowiązkowym Programem Szczepień Ochronnych w 2020 r. nie zarejestrowano zachorowań na błonicę, tężec, różyczkę, odrę oraz poliomyelitis.

Nagminne zapalenie przyusznic (świnka)

W roku 2020 odnotowano 3 przypadki zachorowań. Zachorowania dotyczyły tylko płci męskiej. Wszystkie przypadki pochodziły z terenu miejskiego. Jedno dziecko było zaszczepione trzema dawkami szczepionki przeciwko nagminnemu zapaleniu przyusznic, dwoje nie było zaszczepionych przed zachorowaniem.

Dynamikę zachorowań na świnkę na przestrzeni lat przedstawia wykres.

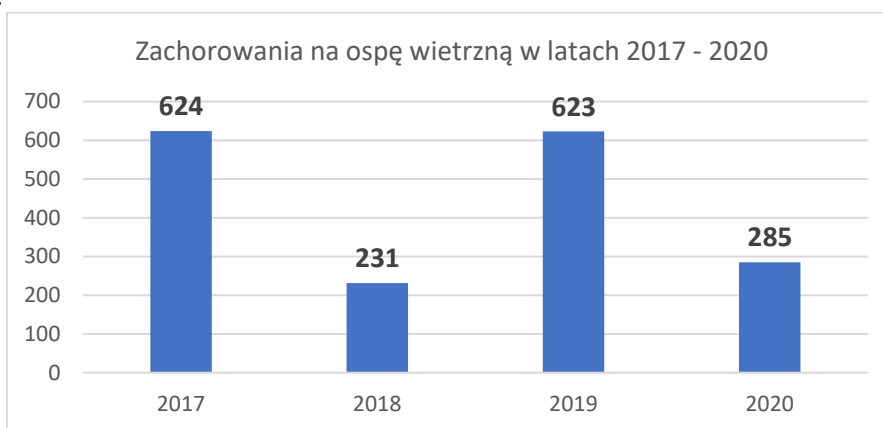
POZOSTAŁE CHOROBY ZAKAŻNE

Ospa wietrzna

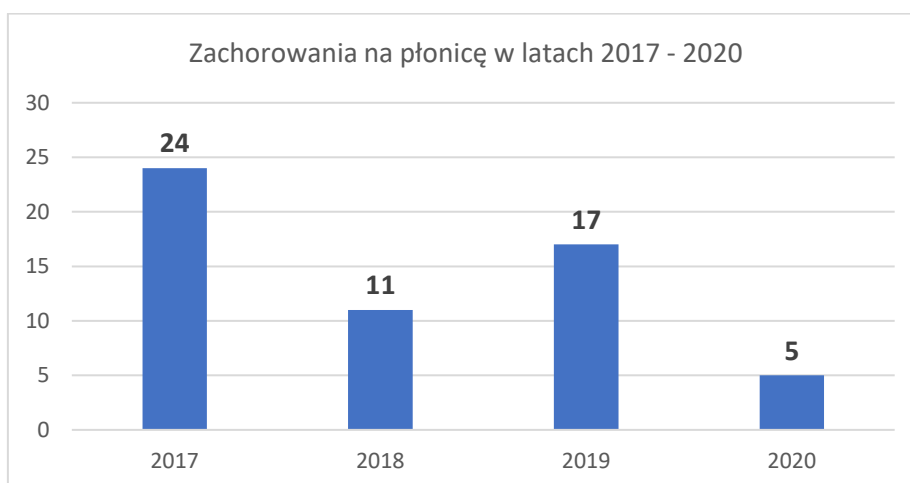
Ospa wietrzna jest chorobą zakaźną wieku dziecięcego wywoływaną przez wirus *varicella-zoster*. Cechą charakterystyczną tego wirusa jest bardzo wysoka zaraźliwość sięgająca 90-95%.

Najczęstszym źródłem zakażenia jest bezpośredni kontakt z chorym. Zakażenie szerzy się drogą kropelkową, a także pośrednio przez kontakt z przedmiotami zanieczyszczonymi wydzielinami z dróg oddechowych chorej osoby bądź zawartością pęcherzyków. Okres wylegania ospy wietrznej wynosi średnio 14-16 dni. Choroba może rozwinąć się już po 10 dniach, a maksymalnie do 21 dni po kontakcie z zakażnię chorym. Okres zakaźności trwa 1-2 dni przed i do 6 dni po pojawieniu się wysypki, praktycznie do przyschnięcia wszystkich pęcherzyków. Ze względu na łatwość przenoszenia się wirusa ospy wietrznej istnieją trudności w zwalczaniu epidemii zakładowych. Zachorowanie pozostawia z reguły trwałą odporność, powtórne zachorowania są rzadkie. Ważnym elementem w walce z występowaniem tak licznych zachorowań są m.in. dostępne szczepienia przeciwko ospie wietrznej.

W roku 2020 zanotowano spadek liczby zachorowań w stosunku do lat poprzednich. Ogółem zgłoszono 285 przypadków zachorowań na podległym terenie. Spośród zarejestrowanych zachorowań 153 osoby to mężczyźni, a pozostałe 438 osób to kobiety. W roku sprawozdawczym zachorowania dotyczyły osób z następujących grup wiekowych: „0”- 4 osoby, „01-04”- 117 osób, „05-09”- 119 osób, „10-14”- 25 osób, „15-19”- 2 osoby, „20-24”- 2 osoby, „25-29”- 4 osoby, „30+”- 12 osób. Spośród ogółu chorych 150 osób nie było szczepionych przeciwko ospie wietrznej, 3 dzieci zostało zaszczepionych trzema dawkami szczepionki przed zachorowaniem.

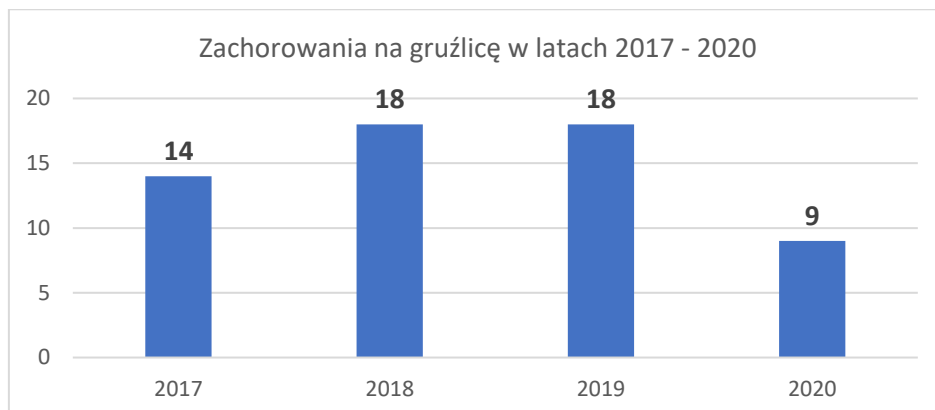
Płonica

W omawianym okresie odnotowano 5 przypadków zachorowań. Chorowały dzieci w przedziale wiekowym od 2 do 11 lat. Spośród ogółu zachorowań w 40% dotyczyło populacji żeńskiej, a 60% populacji męskiej. Teren miejski zamieszkuje 80% zarejestrowanych chorych, natomiast teren wiejski 20%.

Gruźlica

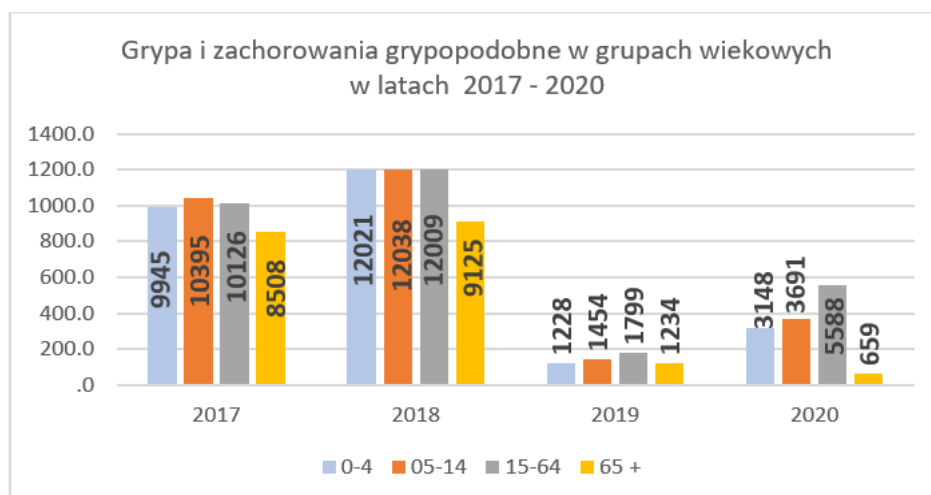
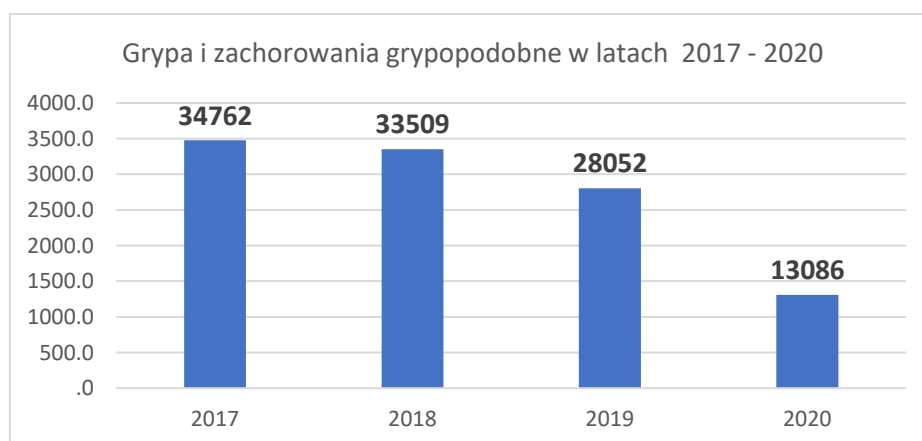
W okresie sprawozdawczym do PSSE w Żarach zgłoszono 9 nowych przypadków zachorowań na gruźlicę płuc. W 2 przypadkach zachorowania zakończyły się zgonem. Spośród ogółu zgłoszonych 78% przypadków dotyczyło mężczyzn, a 22% kobiet. Większość chorych pochodziła z terenu miejskiego, jeden z terenu wiejskiego.

Osoby ze styczności z chorymi zostały objęte nadzorem epidemiologicznym - uzyskały informację o konieczności zgłoszenia się do lekarza POZ. Do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej ww. osób wystosowano pismo z informacją o konieczności objęcia nadzorem lekarskim, wykonaniu badań, a w razie konieczności skierowaniu do poradni specjalistycznej celem wykonania dodatkowych badań i wdrożenia ewentualnej chemioprophylaktyki.

GRYPA I ZACHOROWANIA GRYPPODOBNE

W 2020 roku do PSSE w Żarach zgłoszono 13 086 zachorowań na grypę i zachorowania grypopodobne z czego: 3 148 zachorowań dotyczyło osób w przedziale 0-4 lata, 3 691 zachorowań dotyczyło osób w przedziale wiekowym 5 – 14 lat, 5 588 zachorowań w przedziale wiekowym 15 – 64 lata oraz 659 zachorowań w grupie wiekowej powyżej 65 r.ż. Z ogółu zachorowań 8 osób skierowano do szpitala celem kontynuacji leczenia. Zachorowania rozpoznane były na podstawie objawów klinicznych.

ZAKAŻENIE KORONAWIRUSEM SARS-COV-2

W 2020 r. po raz pierwszy odnotowano zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2. Pierwsze przypadki w powiecie żarskim zarejestrowano w marcu. Do końca roku odnotowano 2 669 przypadków potwierdzonych oraz 2 przypadki możliwe. Hospitalizacji wymagało 181 osób. Zgłoszono również 55 zgonów spowodowanych zakażeniem SARS-CoV-2.

PSSE w Żarach objęło kwarantanną 4 783 osoby, natomiast nadzorem epidemiologicznym 810 osób.

ZGONY

W 2020 roku na terenie powiatu żarskiego zarejestrowano 58 zgonów: 1 z powodu zakażenia wirusem HIV, 2 z powodu gruźlicy oraz 55 z powodu zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2. Zgony dotyczyły w 23 przypadkach kobiet, a w 32 przypadkach mężczyzn.

SZCZEPIENIA OCHRONNE

Wiele chorób zakaźnych eliminowanych jest przez obowiązkowe szczepienia ochronne ujęte w Programie Szczepień Ochronnych. W roku sprawozdawczym przeprowadzono 40 kontroli w placówkach wykonujących szczepienia ochronne. Stan sanitarny punktów szczepień nie budzi zastrzeżeń i jest zgodny z wymaganiami jakie określa rozporządzenie.

Liczba osób uchylających się od szczepień utrzymuje się na porównywalnym poziomie z rokiem ubiegłym, poziom zaszczepienia w powiecie żarskim w 2020 roku utrzymuje się na dobrym poziomie.

WNIOSKI

Wskaźnik pokąsań przez zwierzęta oraz potrzeba zastosowania profilaktyki wścieklizny w postaci szczepień jest niższy w porównaniu do roku ubiegłego.

W zachorowaniach na choroby infekcyjne przewodu pokarmowego zauważalny jest spadek zachorowalności w stosunku do roku ubiegłego. Wirusy były przyczyną 70% wszystkich chorób infekcyjnych przewodu pokarmowego.

Wskaźnik zachorowań na boreliozę jest niższy niż w roku ubiegłym. Rozpoznanie boreliozy głównie stawiane było na podstawie wystąpienia rumienia wędrującego.

Liczba zarejestrowanych zachorowań wywołanych wirusami hepatotropowymi typu C jest niższa niż w ubiegłym roku, natomiast typu B nieznacznie wyższa. Jako źródło zakażenia podaje się kontakty z placówkami służby zdrowia oraz narkotyki w iniekcjach.

W trakcie dochodzenia epidemiologicznego w ogniskach zakażonych i chorych na wirusowe zapalenie wątroby każdorazowo przekazywane były informacje na temat dróg zakażenia, w tym dróg pozamedycznego zakażenia, dostępnych szczepieniach przeciwko WZW typu B dla osób z otoczenia chorych i zakażonych HBV oraz osób chorych i zakażonych HCV.

W marcu 2020 r. zarejestrowano pierwsze przypadki zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2. Mimo dynamicznego wzrostu zachorowań na COVID-19 w państwach sąsiadujących oraz bliskości granicy państwa sytuacja epidemiologiczna na terenie powiatu żarskiego była dobra.

Obostrzenia wprowadzone przez rząd polski w związku z transmisją wirusa SARS-CoV-2 wpłynęły pośrednio na spadek zachorowań wśród takich chorób zakaźnych, jak ospa wietrzna, grypa i zachorowania grypopodobne.

W omawianym okresie sprawozdawczym na terenie powiatu nie odnotowano zachorowań na różyczkę. Od lat nie notuje się zachorowań na odrę, natomiast zachorowania na świnkę występują pojedynczo. Pozwala to wnioskować, że jest to efekt konsekwentnego stosowania się mieszkańców powiatu do obowiązkowego Programu Szczepień Ochronnych.

Program Szczepień Ochronnych jest na dobrym poziomie. Prowadzone są działania edukacyjno-prewencyjne w stosunku do nielicznych osób uchylających się od szczepień obowiązkowych.

Program Obowiązkowych Szczepień Ochronnych kształtuje również sytuację epidemiologiczną na terenie powiatu żarskiego w zakresie zachorowań na poliomyelitis. Do powyższego wniosku upoważnia ponad 10-letnia obserwacja przekazywanych danych z oddziału dziecięcego usytuowanego na terenie powiatu.

STAN SANITARNY OBIEKTÓW SŁUŻBY ZDROWIA

Według prowadzonej ewidencji podmiotów wykonujących działalność leczniczą, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach nadzoruje następujące grupy obiektów:

Lp.	Rodzaj obiektu	Ilość nadzorowanych obiektów	Ilość przeprowadzonych kontroli w obiektach
1.	Szpital	1	0
2.	Hospicjum	1	1
3.	Przychodnie, ośrodki, poradnie, ambulatoria	48	22
4.	Medyczne laboratoria diagnostyczne, w tym punkty pobrań materiału do badań	7	1
5.	Zakłady rehabilitacji leczniczej	5	0
6.	Inne podmioty	9	2
7.	Indywidualne praktyki lekarskie	29	11
8.	w tym indywidualne praktyki lekarzy dentyków	26	11
9.	Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie	59	12
10.	w tym indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentyków	15	7
11.	Grupowe praktyki lekarskie	4	0
12.	w tym grupowe praktyki lekarzy dentyków	3	0
13.	Indywidualne praktyki pielęgniarów i położnych	34	5

Prowadzony nadzór sanitarny obejmuje ocenę stanu sanitarno-higienicznego, ocenę stanu technicznego podmiotów prowadzących działalność leczniczą, ocenę wykonawstwa szczepień ochronnych oraz ich dokumentowania, ocenę gospodarowania preparatami szczepionkowymi, ocenę prawidłowości prowadzenia procesów dezynfekcji i sterylizacji, ocenę postępowania z odpadami medycznymi, z czystą i brudną bielizną oraz ocenę wdrażania procedur, ocenę realizacji wymogów w zakresie występowania w środowisku pracy szkodliwych czynników biologicznych oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki, a także kontrole w związku z dopuszczeniem obiektu do użytkowania.

STAN TECHNICZNY

Na etapie uzgodnień projektowych oraz podczas przeprowadzanych kontroli zwracano uwagę na zapewnienie wymogów sanitarno-higienicznych, rozwiązań technicznych zapewniających osobom niepełnosprawnym dostęp do obiektu i pomieszczeń, prawidłowość prowadzenia procesów dekontaminacji oraz odpowiednią gospodarkę odpadami medycznymi. Skontrolowane obiekty posiadały właściwy stan techniczny.

STAN SANITARNO – HIGIENICZNY

Podczas przeprowadzonych kontroli sanitarnych nie stwierdzono uchybień w zachowaniu czystości bieżącej. W placówkach opracowane były procedury sprzątnięcia. Wydzielone sprzęty porządkowe oraz środki czystościowe, które przechowywane były w wydzielonych pomieszczeniach bądź miejscach. Sprzęt porządkowy podzielony był na strefy czystości, tzn. oddzielny sprzęt wykorzystywany do sprzątnięcia pomieszczeń zabiegowych i niezabiegowych. Środki dezynfekcyjne w placówkach dobierane były prawidłowo i stosowane zgodnie z ich przeznaczeniem oraz z zaleceniami producenta, a także przestrzegane były terminy ich ważności.

PROCESY DEKONTAMINACJI

W placówkach opracowane są procedury higienicznego oraz chirurgicznego mycia i dezynfekcji rąk w zależności od charakteru placówki. W gabinetach zabiegowych znajdują się umywalki przeznaczone do mycia rąk personelu, wyposażone w bieżącą ciepłą i zimną wodę, armaturę czerpalną, z możliwością uruchamiania jej bez kontaktu z dłonią, dozownik z mydłem w płynie oraz antyseptykiem do rąk. Pojemniki

na antyseptyki są głównie wiszące, zarówno kontaktowe jak i bezkontaktowe tzw. łokciówki. Pojemniki uzupełniane są poprzez wymianę wkładu lub poprzez dolewanie środka. Pojemniki przed wymianą lub uzupełnieniem są myte i dezynfekowane. Przy umywalkach znajdują się podajniki z ręcznikami jednorazowego użytku oraz kosze na zużyte ręczniki.

W przypadku stosowania narzędzi wielokrotnego użytku zapewniane są odpowiednie ciągi technologiczne umożliwiające postępowy ruch narzędzi od materiałów brudnych do sterylnych. Dekontaminacja prowadzona jest w wydzielonych miejscach w gabinetach zabiegowych bądź lokalnych sterylizatorniach. Do dezynfekcji narzędzi wykorzystywane są pojemniki plastikowe z sitem, przykryciem, stabilne, oznakowane bądź myjki ultradźwiękowe. Ilość sporządzanych roztworów roboczych zapewnia całkowite zanurzenie dezynfekowanych narzędzi.

POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI

Odpady medyczne zakaźne zbierane są selektywnie w miejscu ich wytwarzania do oznakowywanych worków i plastikowych pojemników jednorazowego użytku, opatrzonej informacją zawierającą: kod odpadów (18 01 03), nazwę wytwórcy, nr regon, nr księgi rejestrowej, datę i godzinę otwarcia (rozpoczęcia użytkowania), datę i godzinę zamknięcia. Opracowane są procedury oraz instrukcje. Transport odpadów zakaźnych do miejsca ich wstępnego magazynowania odbywa się przy użyciu dodatkowych zamykanych pojemników lub z wykorzystaniem zamkniętych koszy przeznaczonych do zbierania odpadów. Odpady przechowywane są w wydzielonych miejscach, w urządzeniach chłodniczych. Lodówki posiadają wnętrze wykonane z materiałów gładkich, łatwozmywalnych, odpornych na działanie środków dezynfekcyjnych. Drzwi i uszczelki zabezpieczają je przed dostępem owadów, gryzoni i innych zwierząt. Urządzenia wyposażone są w termometr do pomiaru temperatury wewnątrz. Odpady przechowywane są do miesiąca, w temperaturze poniżej 10°C. Temperatury są sprawdzane codziennie podczas umieszczania w niej odpadów, jednak nigdzie nie są odnotowywane. W omawianym okresie nie przekazywano żadnej informacji do WIOŚ. Odpady nie wykazujące właściwości zakaźnych typu papierowe ręczniki, opakowania po igłach i strzykawkach usuwane są z gabinetów jako odpady komunalne.

ZAOPATRZENIE W WODĘ

Na terenie działalności PSSE w Żarach nie ma podmiotów leczniczych zaopatrywanych w wodę z własnego ujęcia. Do wszystkich woda dostarczana jest przy pomocy wodociągów publicznych miejskich i wiejskich.

POSTĘPOWANIE Z BIELIZNĄ

W placówkach opracowane są procedury postępowania z bielizną. Czysta bielizna przechowywana jest w wydzielonych szafkach. Brudna bielizna gromadzona jest poza gabinetami w wydzielonych pojemnikach zaopatrzonych w worki foliowe. Pranie brudnej bielizny odbywa się w pralniach wodno-chemicznych, pralkach znajdujących się w zakładach bądź we własnym zakresie. W szerokim zakresie stosowana jest bielizna jednorazowego użytku.

POSTĘPOWANIE ADMINISTRACYJNE

W związku z ogłoszeniem stanu epidemii w Polsce, niemożliwa była realizacja planowanych kontroli sanitarnych w podmiotach. W związku z powyższym, w okresie sprawozdawczym, skontrolowano 25% podmiotów wykonujących działalność leczniczą. Łącznie przeprowadzono 54 kontrole. Zaleceń, decyzji oraz mandatów karnych nie nakładano.

PODSUMOWANIE

W związku z ogłoszeniem stanu epidemii w Polsce, znacznie utrudnione było prowadzenie kontroli sanitarnych w podmiotach. Dynamicznie rozwijająca się sytuacja epidemiologiczna w kraju miała duży wpływ na pracę sekcji, co ma swoje odzwierciedlenie w realizacji planu kontroli.

OCENA STANU SANITARNEGO OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWO-ŻYWIENIOWYCH

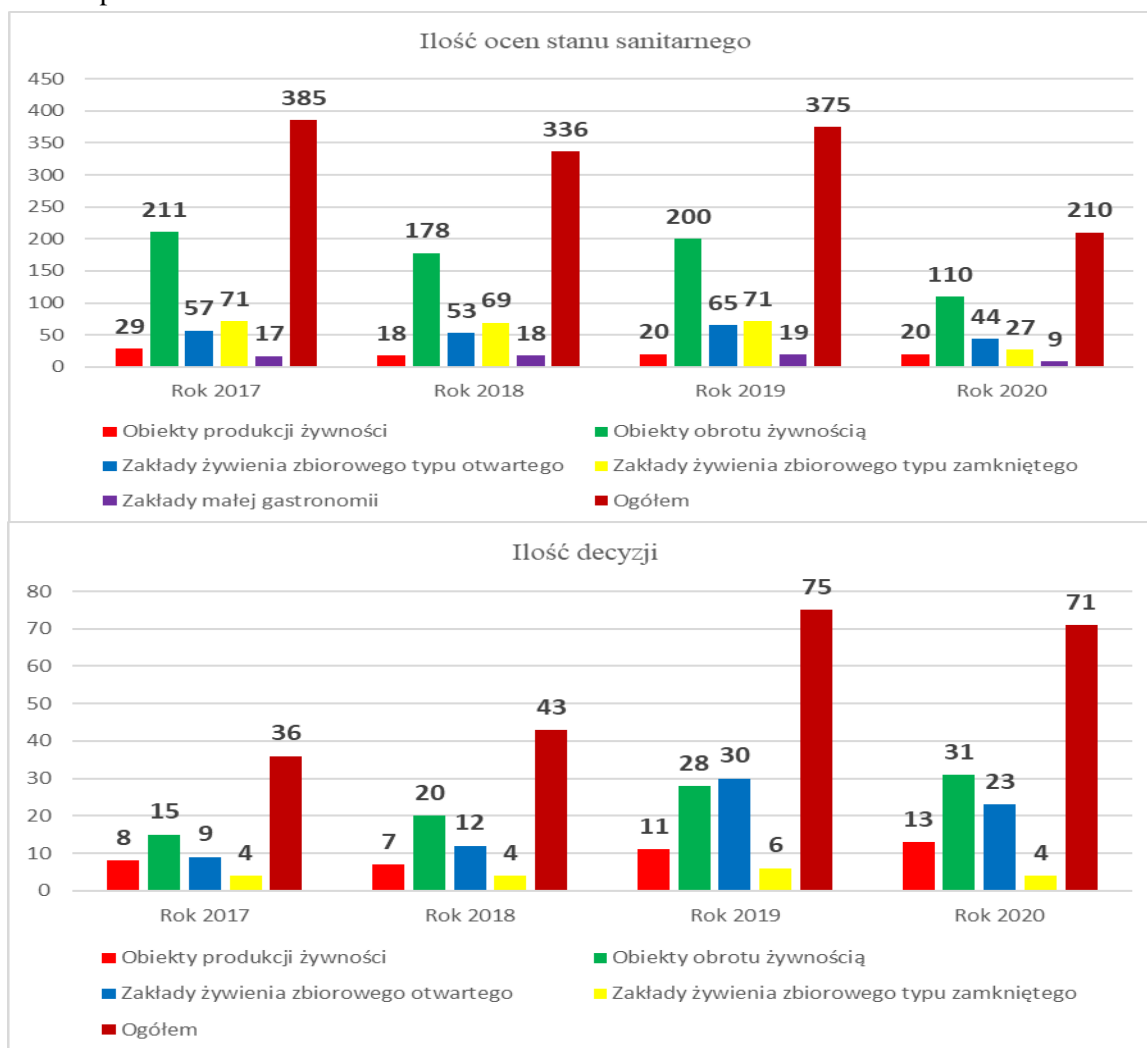
W 2020 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach nadzorem objął 781 obiektów żywnościowo-żywnościowych (w 2019 roku 811 obiektów).

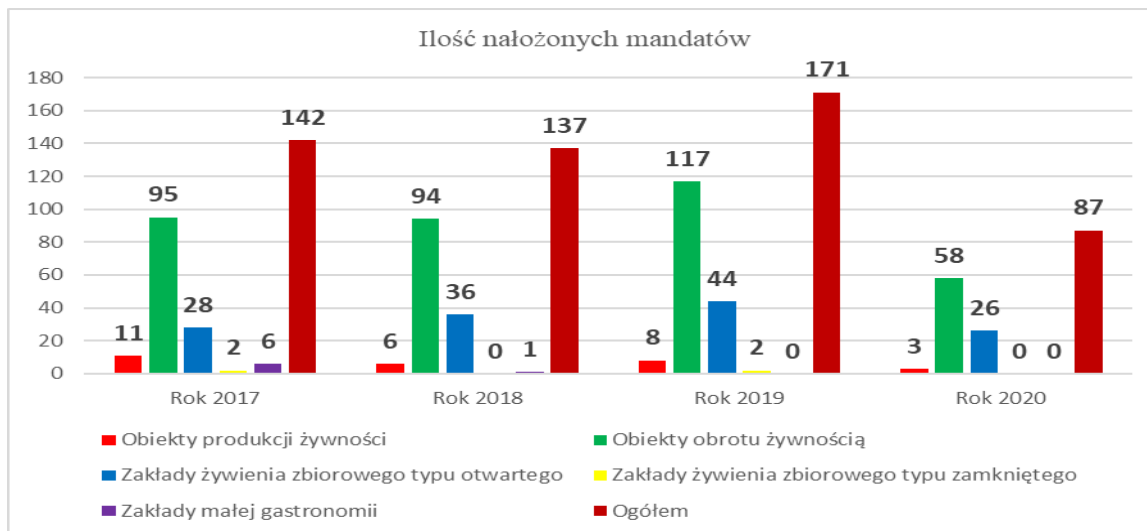
Obiekty objęte nadzorem w latach 2019–2020.

Lp.	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów		Kierunek zmian
		rok 2019	rok 2020	
1.	Obiekty produkcji żywności	68	72	+4
2.	Obiektu obrotu żywnością	480	465	-15
4.	Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	97	100	+3
5.	Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	77	82	+5
6.	Zakłady małej gastronomii	55	49	-6
7.	Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	11	12	+1
8.	Obiekty obrotu kosmetykami	1	1	0
	Obiekty ogółem	789	781	-8

Z wymienionej liczby obiektów skontrolowano 39,18% (306) przeprowadzając w nich 460 kontrole sanitarnych. Sklasyfikowano (przeprowadzono kontrole sanitarne na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego) 26,89% obiektów (210), spośród których 7,62% uznano za niezgodne z wymaganiami.

Podczas kontroli sanitarnych przeprowadzanych w obiektach żywnościowo-żywnościowych szczególną uwagę zwracano na jakość zdrowotną produkowanej oraz wprowadzanej do obrotu żywności, warunki przechowywania żywności, szczególnie wymagającej przechowywania w warunkach chłodniczych, funkcjonowanie zasady traceability, prawidłowość przeprowadzania procesów technologicznych, higienę oraz stan zdrowia personelu.

ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOSCI

Pod nadzorem znajdowały się 72 zakłady produkujące żywność: 1 wytwórnia lodów, 7 automatów do lodów, 11 piekarni, 7 ciastkarni, 2 zakłady garmazeryjne, 4 wytwórnie wyrobów cukierniczych, 1 wytwórnia tłuszczów roślinnych, 1 wytwórnia suplementów diety, 38 innych wytwórni żywności (gospodarstwa zajmujące się produkcją pierwotną, czyli uprawą roślin w celu pozyskania tzw. produktów pierwotnych: owoce, warzywa, zboża, jedna tłocznia oleju prowadząca działalność w ramach rolniczego handlu detalicznego, jeden zakład prowadzący rolniczy handel detaliczny w zakresie produkcji z surowców pochodzenia roślinnego przetworów z owoców i warzyw, pieczywa, przypraw i olejów ziołowych oraz jeden zakład konfekcjonowania artykułów spożywczych. Rolniczy handel detaliczny to handel polegający na produkcji żywności pochodzącej w całości lub części z własnej uprawy i zbywaniu takiej żywności. Skontrolowano 30 zakładów z tej grupy obiektów. Łącznie przeprowadzono 45 kontroli sanitarnych. W celu poprawy stanu sanitarnego wydano 13 decyzji administracyjnych. Nałożono 3 mandaty na łączną kwotę 1200 zł.

OBIEKTY OBROTU ŻYWNOSCIĄ

Skontrolowano 166 obiektów spośród 465 prowadzących działalność handlową na terenie powiatu żarskiego. Łącznie przeprowadzono 267 kontroli sanitarnych, w tym 22 interwencyjne, oraz 110 ocen stanu sanitarnego na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego. W celu poprawy stanu sanitarnego wydano 29 decyzji administracyjnych. Za nieprzestrzeganie wymagań sanitarno-higienicznych nałożono 58 mandatów karnych na łączną kwotę 13800 zł.

ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO OTWARTEGO

Nadzorem objęto 100 zakładów żywienia zbiorowego otwartego (bary, restauracje). Skontrolowano 65 obiektów, sklasyfikowano 44, łącznie przeprowadzono w tej grupie obiektów 101 kontroli sanitarnych, w tym 2 interwencyjne, które dotyczyły nieprzestrzegania zasad higieny oraz niewłaściwej jakości zdrowotnej produkowanych potraw.

W celu usunięcia uchybień sanitarno-higienicznych wydano 16 decyzji.

Za niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny sprzętu produkcyjnego, prowadzenie obróbki wstępnej brudnej w przypadkowych miejscach, brak dezynfekcji jaj kurzych, niewłaściwe przechowywanie żywności, wprowadzanie do produkcji surowców po upływie terminu przydatności do spożycia, brak aktualnych orzeczeń lekarskich dla celów sanitarno-epidemiologicznych oraz brak utrzymanego systemu HACCP nałożono 26 mandatów na łączną kwotę 6450 zł.

ZAKŁADY MAŁEJ GASTRONOMII

Nadzorem objęto 49 obiektów małej gastronomii (rożna, fast-foody, pijalnie piwa), skontrolowano 15 łącznie przeprowadzono 16 kontroli sanitarnych.

Za brak utrzymanych zasad Dobrej Praktyki Higienicznej nałożono 1 mandat karny na kwotę 200 zł.

Za rozpoczęcie działalności gospodarczej w zakresie produkcji żywności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej skierowano 1 wniosek o wymierzenie kary pieniężnej do Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp.

ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO ZAMKNIĘTEGO

W tej grupie nadzorem objęto 82 obiekty, w tym 1 blok żywienia w szpitalu, 4 bloki żywienia w domach opieki społecznej, 7 stołówek w żłobkach, 33 stołówki szkolne, 24 stołówki w przedszkolach, 2 stołówki w domach dziecka, 2 stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych, 4 zakłady usług cateringowych, 5 innych zakładów żywienia. Spośród obiektów w tej grupie 25 prowadzi żywienie w systemie cateringowym. Skontrolowano 30. Łącznie przeprowadzono 31 kontroli, w tym 27 ocen stanu sanitarnego na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego. W celu usunięcia uchybień sanitarno-higienicznych wystawiono 3 decyzje.

NADZÓR NAD MATERIAŁAMI I WYROBAMI PRZEZNACZONYMI DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ

Na terenie działalności stacji brak jest wytwórni materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Nadzorem objęto 12 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością (w tym 2 hurtownie). Obiektów z tej grupy w roku 2020 nie kontrolowano.

JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

PSSE w Żarach, podobnie jak w latach ubiegłych, uczestniczyła w 2020 roku w realizacji „Krajowego planu pobierania próbek do badań w ramach urzędowej kontroli i monitoringu”. Zgodnie z planem badanie żywności odbywało się w następujących kierunkach: mikrobiologia, metale szkodliwe dla zdrowia, pozostałości pestycydów, zawartość substancji dodatkowych, mykotoksyny, znakowanie, WWA, zawartość witamin i składników mineralnych, obecność azotanów, migracja formaldehydu, zawartość glutenu, oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe u bakterii zoonotycznych, oznaczanie akryloamidu, identyfikacja niedeklarowanych aktywnych farmakologicznie substancji oraz substancji zabronionych w suplementach diety. Próbkę żywności pobierane są przez przedstawicieli PPIS w Żarach i dostarczane do akredytowanych laboratoriów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W roku 2020 do badań laboratoryjnych pobrano 139 próbek żywności i 1 próbkę wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Próbek nie kwestionowano.

Rok	Liczba próbek pobranych	Próbki zakwestionowane
2016	193	5
2017	225	6
2018	196	1
2019	178	0
2020	140	0

SYSTEM WCZESNEGO OSTRZEGANIA O NIEBEZPIECZNYCH PRODUKTACH ŻYWNOŚCIOWYCH I ŚRODKACH ŻYWIENIA ZWIERZĄT

PPIS w Żarach w roku 2020 prowadził, również, nadzór nad żywnością oraz wyrobami do kontaktu z żywnością zgłaszanymi w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt (RASFF). Założeniem systemu jest natychmiastowe powiadamianie o zagrożeniach dla zdrowia i życia konsumentów wynikających ze spożywania niebezpiecznej żywności bądź używania niewłaściwej jakości zdrowotnej materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Do zagrożeń zgłaszanych w systemie RASFF, obejmujących obszar kraju, należały:

- obecność bakterii chorobotwórczych Salmonella w:
 - skrzydełkach z kurczaka,
 - kiełbasie białej surowej,
 - kurczaku patroszonym,
 - ćwiartce z kurczaka,
 - filetach z piersi kurczaka,
 - bazylii,
 - tymianku,
 - sezamie,
 - mięsie z indyka,
 - szyi z kurczaka,
 - papryce słodkiej,
 - kacze z jabłkami,
 - mięsie mielonym z kurczaka,
 - skórkach z szyjek kurcząt.

- obecność bakterii:
- *Listeria monocytogenes* w filecie śledziowym a'la matjas, serze Scamorza, kielbasie wieprzowo-drobiowej, hamburgerze z kurczaka, mielonce tyrolskiej, wędzonce boczkowej, łososiu wędzonym na zimno,
- z grupy coli w wodzie źródlanej.

Ponadto:

- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu środków ochrony roślin: w jarmużu, kaszy jaglanej, płatkach jaglanych, pomarańczach,
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu ochratoksyny A w:
 - rodzynekach,
 - mące żytniej do wypieku domowego chleba,
 - żytnich płatkach błyskawicznych,
 - mące gryczanej,
- przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów benzo(a)pirenu i WWA w chipsach bananowych,
- stwierdzenie alergenu gorczycy w serku z mleka krowiego,
- zanieczyszczenie fragmentami pestki powideł śliwkowych,
- stwierdzenie szkła w produkcie buraczki wiórki,
- przekroczenie kadmu w zarodkach pszennych prażonych,
- obecność alkaloidów piryzydynowych w suplemencie diety,
- stwierdzenie larw w ikrze śledzia,
- stwierdzenie tlenu etylenu w sezamie i oleju sezamowym,
- migracja pierwszorzędowych amin w winylowej chochelce oraz nylonowej łyżce,
- migracja ołowiu w granitowym talerzu deserowym.

SYSTEM RAPEX

PPIS w Żarach prowadzi również nadzór nad produktami nieżywnościowymi zgłaszanymi w ramach unijnego systemu szybkiego informowania w zakresie produktów nieżywnościowych RAPEX. W roku 2020 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach w ramach ww. systemu otrzymał 2 zgłoszenia w sprawie obecności:

- p-fenylendiaminy w wyrobie do farbowania włosów bez umieszczenia wymaganych napisów ostrzegawczych na opakowaniu, co zostało uznane za ryzyko dla konsumentów,
- alergenów zapachowych niewskazanych w składzie zamieszczonym na opakowaniu.

PODSUMOWANIE

Głównym celem działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie żywności jest nadzór nad obiektami żywnościowo-żywnościowymi oraz nad jakością zdrowotną żywności i żywienia.

W roku 2020 kontrole przeprowadzano zgodnie z harmonogramem kontroli, w związku ze zgłaszanymi interwencjami dotyczącymi obiektów żywnościowo-żywnościowych, a także na wniosek przedsiębiorców (w związku z uzyskaniem zatwierdzenia pod względem spełnienia wymagań sanitarno-higienicznych).

Przeprowadzono 460 kontroli sanitarnych (w 2019 – 742), w tym 210 ocen stanu sanitarnego (w 2019 roku – 375) oraz 24 kontrole interwencyjne, z których 10 uznano za zasadne. W celu poprawy stanu sanitarno-higienicznego wydano 32 decyzje administracyjne (w roku 2019 – 28). Za zaniedbania higieniczno-sanitarne nałożono 88 mandatów karnych na łączną kwotę 21650 zł (w 2019 roku 171 mandatów na kwotę 41350 zł). W roku 2020 wydano 35 (w roku 2019 – 47) decyzji zatwierdzających spełnienie wymagań sanitarno-higienicznych.

WNIOSKI

Z uwagi na trwającą pandemię COVID-19, i w związku z powyższym ograniczenie przeprowadzanych kontroli, nie ma możliwości obiektywnego porównania stanu sanitarnego obiektów żywnościowo-żywnościowych w roku 2020 z latami poprzednimi. Pomimo ograniczenia ilości kontroli Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach reagował na wszelkie informacje dotyczące nieprawidłowości w obiektach żywnościowo-żywnościowych.

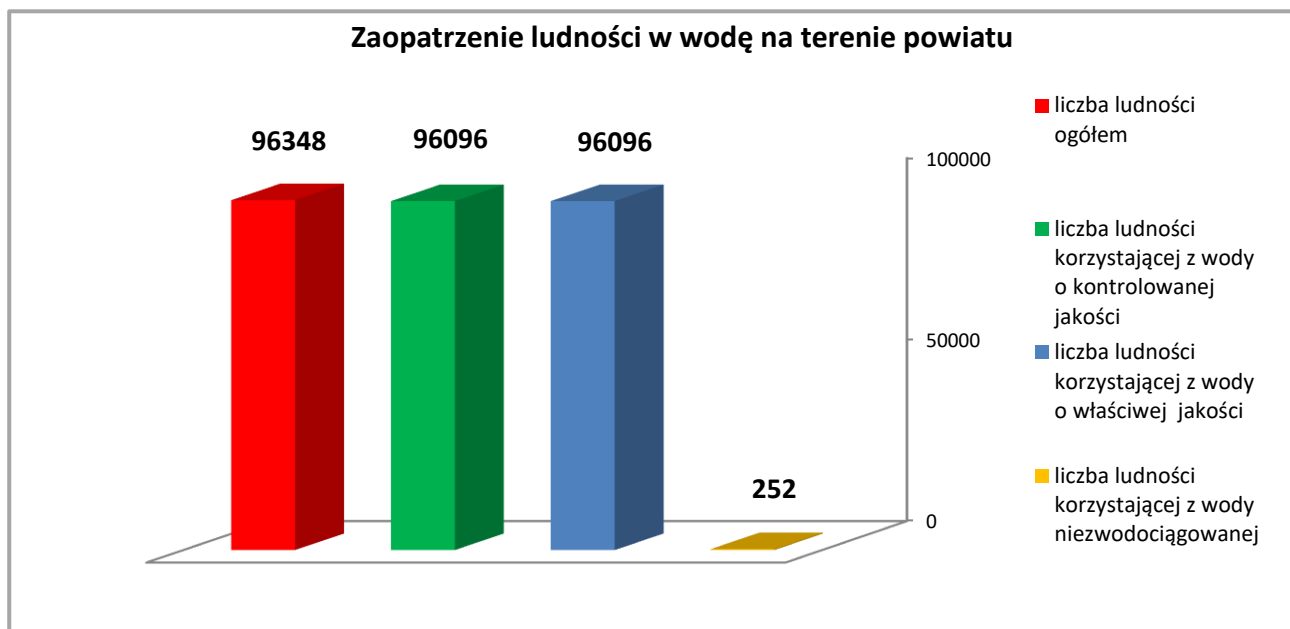
Większość z nałożonych mandatów dotyczyła wprowadzania do obrotu żywności po upływie terminu przydatności do spożycia, co w dalszym ciągu, świadczy o niskiej świadomości przedsiębiorców odpowiedzialnych za bezpieczeństwo zdrowotne wprowadzanej do obrotu żywności.

ZWODOCIĄGOWANIE POWIATU ŻARSKIEGO, JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI

Woda jest w pełni bezpieczna dla zdrowia ludzkiego jeśli spełnia określone w przepisach prawa wymagania mikrobiologiczne i fizykochemiczne. Dostępność do wody oraz jej odpowiednia jakość jest podstawowym warunkiem zdrowia ludzi. Zapewnienie mieszkańcom wody przeznaczonej do spożycia w odpowiedniej ilości i odpowiedniej jakości jest jednym z podstawowych zadań realizowanym przez Państwową Inspekcję Sanitarną. W celu zapewnienia mieszkańcom wody o właściwej jakości zdrowotnej, wszystkie urządzenia służące do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi objęte są nadzorem sanitarnym.

Ogółem w 2020 r. nadzorem objęto 33 urządzenia wodne, w tym: 32 wodociągi publiczne służące do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę oraz 1 wodociąg zakładowy (SWISS KRONO).

W celu określenia czy spożywana woda jest odpowiednia i bezpieczna dla zdrowia ludzi, pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej systematycznie pobierają próbki wody do badań w celu sprawdzenia jej jakości. W 2020 r. pobrano do badań ogółem 162 próbki wody, w tym 127 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Pozostałe próbki wody pochodziły z pływalni krytej „WODNIK” w Żarach, pływalni odkrytej „Kompleks rekreacyjny Leśna” oraz kąpieliska „Nowiniec”, utworzonym w obrębie miejscowości Stara Woda – Białków – Nowiniec. W omawianym okresie skontrolowano wszystkie nadzorowane urządzenia wodociągowe. Łącznie przeprowadzono 100 kontroli sanitarnych, w tym: 32 kontrole związane z oceną stanu sanitarno-technicznego urządzeń do uzdatniania wody oraz 68 kontroli związanych z poborem wody na ujęciach i stacjach uzdatniania.

W roku 2020 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach wydał 6 decyzji administracyjnych dotyczących jakości wody pod względem mikrobiologicznym. Ogółem z wody o kontrolowanej jakości na terenie powiatu żarskiego w 2020 r. korzystało 96 096 osób.

CHARAKTERYSTYKA WODOCIĄGÓW WEDŁUG PRODUKCJI WODY

Wodociągi o wydajności < 100 m³/d

W ewidencji, na koniec roku sprawozdawczego, znajdowało się 15 wodociągów – skontrolowano 14, nie skontrolowano 1, tj. wodociągu publicznego nr 3 w Żarach, z uwagi na prowadzone postępowanie administracyjne dot. poprawy stanu sanitarno-technicznego budynku stacji uzdatniania oraz urządzeń wodociągowych – termin realizacji: czerwiec 2022 r. Wodociąg wyłączony jest z eksploatacji, a odbiorcy korzystają z wody pochodzącej z wodociągu publicznego nr 1 w Żarach ul. Piastowska 1. Grupa wodociągów publicznych o produkcji <100 m³/d zaopatruje w wodę 10690 osób. Na dzień 31.12.2020 r., wszystkie wodociągi produkowały wodę o właściwej jakości pod względem mikrobiologicznym i fizykochemicznym. Krótkotrwałe przekroczenie parametrów mikrobiologicznych bakteriami grupy coli, których obecność sugerowała wtórne zanieczyszczenie, wystąpiło pięciokrotnie. W trzech przypadkach stwierdzono brak przydatności wody do spożycia, na wodociągu publicznym w Jasieniu ul. Leśna (1620 osób), wodociągu publicznym w Mariance (90 osób) oraz na wodociągu publicznym w Zasiokach (356 osób). Dwukrotnie

stwierdzono warunkową przydatność wody do spożycia, tj. na wodociągu publicznym w Górcie (273 osoby) i wodociągu publicznym w Żarkach Wielkich (770 osób).

Wodociągi o wydajności 101-1000 m³/d

15 wodociągów tej grupy zaopatrywało ogółem w wodę 34050 tys. osób. Na koniec okresu sprawozdawczego wszystkie wodociągi zaopatrywały odbiorców w wodę spełniającą wymagania obowiązującego rozporządzenia. W 2020 r., przez okres 13 dni stwierdzono brak przydatności wody produkowanej przez wodociąg publiczny w Brodach, z uwagi na przekroczenia mikrobiologiczne. Wodociąg ten dostarcza wodę dla 1665 osób. Mieszkańcy zaopatrywani byli w wodę pochodzącą z wodociągu publicznego w Bieczu. W związku z powyższym wdrożono postępowanie administracyjne. Zarządca wodociągu tj. Urząd Gminy w Brodach, w trybie natychmiastowym podjął działania naprawcze, polegające na dezynfekcji wody podchlorynem sodu i płukaniu sieci wodociągowej. Badania kontrolne wody wykazały jej przydatność.

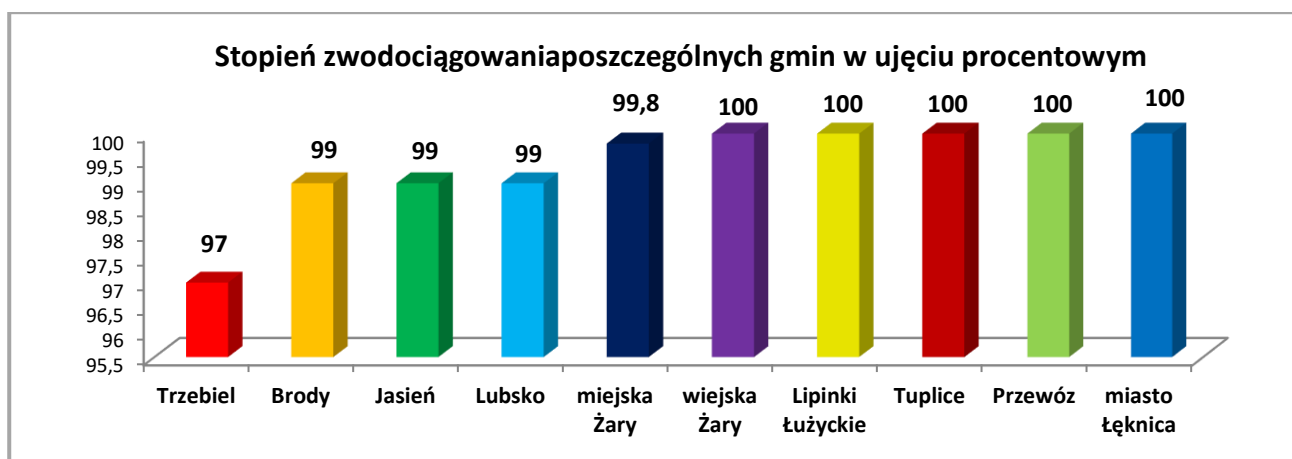
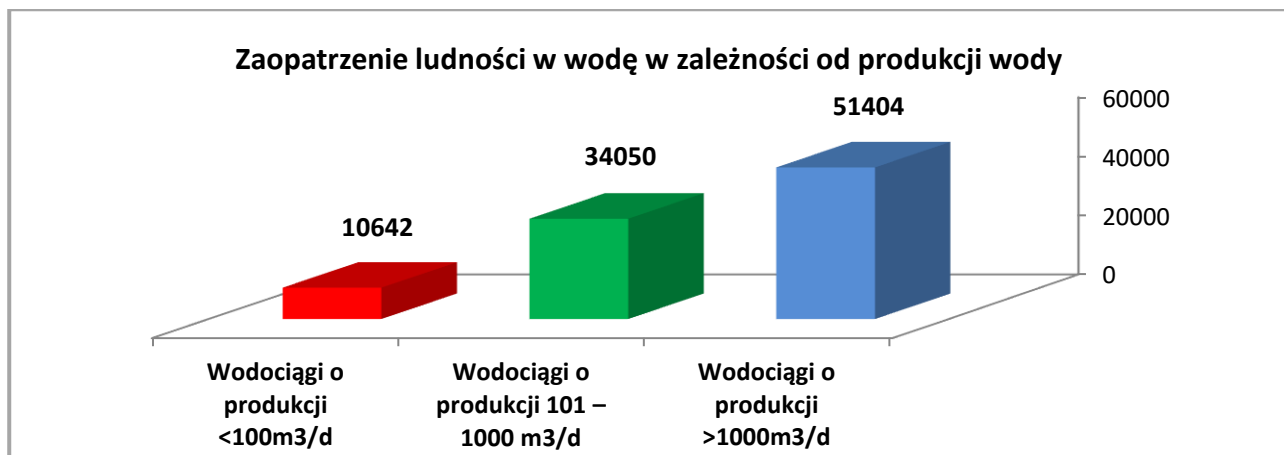
Wodociągi o wydajności 1000 -10000 m³/d

W ewidencji sekcji Higieny Komunalnej znajdują się 2 wodociągi o wydajności 1000-10000 m³/d, skontrolowano 2. Do grupy tej należy wodociąg publiczny nr 1 w Żarach ul. Piastowska oraz wodociąg publiczny w Lubsku Glinka Górna. Z uwagi na dużą liczbę osób z nich korzystających, pełnią najważniejszą rolę w zbiorowym zaopatrzeniu ludności w wodę przeznaczoną do spożycia – ogółem korzysta z niej 51404 osób. W roku sprawozdawczym nie stwierdzono przekroczeń jakości wody.

Inne podmioty zaopatrujące w wodę do spożycia

W tej grupie obiektów znajduje się 1 wodociąg, tj. wodociąg zakładowy „SWISS KRONO”. Kontrola sanitarna urządzeń do produkcji wody nie wykazała uchybień sanitarno-technicznych. Woda produkowana przez wodociąg zakładowy przeznaczona jest wyłącznie na potrzeby zakładu – jakość wody na dzień 31.12.2020 r. odpowiadała obowiązującym przepisom.

Ważną kwestią jest stopień zwodociągowania poszczególnych gmin powiatu żarskiego. Na terenie powiatu gminy: Przewóz, Tuplice, Lipinki Łużyckie, gmina wiejska Żary oraz Łęknica zwodociągowane są w 100%. W pozostałych gminach tylko pojedyncze miejscowości, zaludnione nielicznie, o zabudowie rozproszonej nie posiadają sieci wodociągowej.

OCENA URZĄDZEŃ DO ZAOPATRYWANIA LUDNOŚCI W WODĘ PRZEZNACZONĄ DO SPOŻYCIA

W 2020 r. urządzenia służące do zaopatrywania ludności w wodę, objęte nadzorem sanitarnym, zostały skontrolowane w 100%. W roku sprawozdawczym wydano 1 decyzję administracyjną na wymianę ogrodzenia i odnowienie włączów studni głębinowej wodociągu publicznego w Trzebielu. Termin wykonania decyzji ustalono na 30.04.2021 r. Stan sanitarno-techniczny pozostałych wodociągów był dobry, w większości z nich nie stwierdzono istotnych uchybień sanitarno-technicznych. W 2020 r. rozpoczęto modernizację stacji uzdatniania wody w Olbrachtowie, Olszyńcu oraz Sieniawie Żarskiej. Ponadto wdrożono montaż wodomierzy z odczytem radiowym na wszystkich wodociągach gminy wiejskiej Żary. Wszystkie inwestycje dotyczą wodociągów publicznych administrowanych przez gminę wiejską w Żarach.

Opracowano również dokumentację i uwzględniono w budżecie na rok 2021 budowę nowej stacji uzdatniania wody w Brodach. Termin oddania inwestycji do eksploatacji II kwartał 2022 r.

OCENA I RYZYKO ZDROWOTNE ZWIĄZANE Z NIEODPOWIEDNIĄ JAKOŚCIĄ WODY PRZEZNACZONĄ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI

W prowadzonym monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2020 r., na terenie powiatu żarskiego, nie odnotowano przypadków chorób i zatruc wodozależnych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w 2020 r. wydał 6 decyzji administracyjnych, w tym 4 o braku przydatności wody pod względem mikrobiologicznym, z rygiorem natychmiastowej wykonalności, na zarządcę wodociągu publicznego w Jasieniu, Mariance, Zasiękach i Brodach, 2 decyzje o warunkowej przydatności wody pod względem mikrobiologicznym, z uwagi na przekroczenia bakterii grupy coli, na wodociągu w Żarkach Wielkich i Górcie. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny szacując ryzyko zdrowotne związane z jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, na podstawie § 21 obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wydał 108 ocen jakości wody oraz na podstawie § 22 i § 23 ww. rozporządzenia 32 oceny okresowe i 10 ocen obszarowych. Wydane oceny wynikały z prowadzonego nadzoru sanitarnego oraz kontroli wewnętrznej.

NADZÓR NAD JAKOŚCIĄ CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ W OBIEKTACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Zasady pobierania ciepłej wody w kierunku bakterii *Legionella sp.* oraz procedury postępowania w zależności od wyników badań określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U z 2017 r. poz. 2294). W ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego w 2020 r. pobierano do badań próbki ciepłej wody użytkowej w obiektach użyteczności publicznej. W związku z tym pobrano do badań 9 próbek ciepłej wody na pływalni „Wodnik” oraz kompleksie wypoczynkowo-rekreacyjnym „Leśna” w Żarach. W badanych próbkach nie stwierdzono skażenia sieci ciepłej wody. Ponadto PPIS w Żarach pobrał 16 próbek ciepłej wody użytkowej w 4 obiektach hotelowych i 8 próbek w Szpitalu na Wyspie w Żarach oraz w Zakładzie Opiekuńczo Lecznicznym w Lubsku. W 2 przypadkach, tj. hotelu Duet w m. Lubsko ul. Reja oraz hotelu Janków w m. Żary ul. Długosza stwierdzono obecność bakterii *Legionella sp.* Wydano decyzje administracyjne nakazujące doprowadzenie jakości wody do obowiązujących przepisów. Zarządcy obiektów wdrożyli działania naprawcze oraz przedstawili pozytywne wyniki badania wody.

AWARYJNE ZAOPATRZENIE W WODĘ

W porównaniu do roku ubiegłego nie uległo zmianie zaopatrzenie w urządzenia do gromadzenia wody na wypadek sytuacji awaryjnej. Trzech producentów wody nie posiada żadnych urządzeń do gromadzenia wody na wypadek sytuacji kryzysowej, co jest istotnym problemem dla bezpieczeństwa sanitarnego powiatu żarskiego. Jednakże w sytuacjach, które wymagałyby zabezpieczenia miejscowości w awaryjne źródła wody, administratorzy wodociągów prowadzą współpracę z ościennymi gminami, Strażą Pożarną oraz z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego, które posiadają urządzenia do gromadzenia wody przeznaczonej do spożycia i celów sanitarnych.

OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach sprawował w 2020 r. nadzór sanitarny nad 511 obiektami użyteczności publicznej, tj. zakładami fryzjerskimi, kosmetycznymi, hotelami, motelami, zajazdami, ustępami publicznymi, dworcem kolejowym, środkami transportu publicznego, domami kultury, noclegownią, pływalniami krytymi i odkrytymi, cmentarzami itp.

W związku z panującą sytuacją epidemiologiczną w kraju w 2020 r. wiele obiektów znajdujących się pod nadzorem sekcji Higieny Komunalnej było czasowo lub całkowicie wyłączonych z użytkowania. Częstotliwość kontroli wynikała z oceny ryzyka wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa sanitarnego. Przeprowadzono 130 kontroli obiektów użyteczności publicznej. Nadzór sanitarny nad obiektami użyteczności publicznej w 2020 r. nie wykazał istotnych zagrożeń dla zdrowia ludzi.

Wydano 1 decyzję administracyjną przedłużającą na poprawę stanu sanitarnego i technicznego pomieszczeń Kina „Pionier” w Żarach ul. Podchorążych. Termin wykonania obowiązku wyznaczony został na dzień 30 czerwca 2021 r., 1 decyzję dot. zdemontowania kominka w części usługowej lokalu fryzjerskiego oraz po jednej decyzji na zakład kosmetyczny oraz tatuażu dot. zapewnienia w gabinetach wentylacji nawiewno-wywiewnej lub klimatyzacji.

Na terenie powiatu żarskiego najliczniejszą grupę obiektów użyteczności publicznej stanowią zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej. W tych obiektach, z uwagi na możliwość przeniesienia zakażenia wirusami HIV, HBV, HCV itp., szczególną uwagę przywiązywano do zasad prowadzenia prawidłowej dezynfekcji, a w gabinetach, w których wykonywane są zabiegi mogące i naruszające ciągłość tkanek, do sterylizacji narzędzi. Ustawa Prawo Przedsiębiorców, która zobowiązuje do zawiadamiania strony o kontroli nie zawsze odzwierciedla stan faktyczny kontrolowanych obiektów, ale przeprowadzone w 2020 r. kontrole sanitarne wykazały, że warunki sanitarne udzielania ww. usług były na ogół właściwe.

Pod nadzorem sanitarnym znajdowały się 4 ustępy publiczne, skontrolowano dwa, wszystkie w dobrym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym. Ustępy podłączone są do sieci wodociągowej i kanalizacji miejskiej, zaopatrzone w bieżącą ciepłą i zimną wodę oraz środki czystościowe.

W obiektach świadczących usługi hotelarskie oceniano: zaopatrzenie w wodę do spożycia, odprowadzanie ścieków, gospodarkę odpadami komunalnymi, stan techniczny i sanitarny oraz wyposażenie pomieszczeń mieszkalnych, sanitariatów i ciągów komunikacyjnych.

Na terenie powiatu żarskiego w 2020 r. czynne były 2 baseny kąpielowe, tj. basen całoroczny kryty „Wodnik” w Żarach ul. Telemann oraz kompleks wypoczynkowy „Leśna” w Żarach ul. Źródłana. Stan sanitarno-higieniczny i porządkowy obiektów w sezonie kąpielowym nie budził zastrzeżeń. Woda do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych z niecek pływalni i basenu sezonowego pobierana była z nadzoru sanitarnego oraz w ramach kontroli wewnętrznej, zgodnie z rocznym harmonogramem pobierania próbek wody, który został zatwierdzony przez PPIS w Żarach. Jakość wody nie uległa zakwestionowaniu i odpowiadała obowiązującym przepisom rozporządzenia. Administratorzy obiektów kąpielowych informowali o jakości wody osoby korzystające z kąpeli, poprzez informacje zamieszczane w miejscach widocznych oraz na stronach internetowych.

W 2020 r. na terenie gminy Lubsko funkcjonowało kąpielisko o nazwie zwyczajowej „Nowiniec” na zbiorniku retencyjnym w obrębie miejscowości Stara Woda – Białków - Nowiniec. Właścicielem obiektu jest Urząd Miasta i Gminy w Lubsku, a zarządzającym Ośrodek Sportu i Rekreacji. PPIS w Żarach nie wniósł zastrzeżeń do uchwały rady gminy Lubsko, w związku powyższym nie wydał opinii dot. kąpieliska „Nowiniec”. W trakcie sezonu kąpielowego przygotowanie obiektu zostało ocenione dobrze. Osobom wypoczywającym zapewniony został dostęp do pomieszczeń higieniczno-sanitarnych i przebieralni. Kąpielisko zabezpieczone było w strefę kąpeli, plażę oraz stałą obsługę ratowników WOPR. Przeprowadzono 4 kontrole sanitarne, nie stwierdzono nieprawidłowości i nie wydano decyzji administracyjnych. Na podstawie wyników badania wody pobranej w ramach nadzoru sanitarnego oraz kontroli wewnętrznej, PPIS w Żarach wydał 5 ocen przydatności dla wody przeznaczonej do kąpeli.

Z uwagi na sytuację epidemiologiczną SARS-Cov-2 wiele obiektów, w tym np. place zabaw, było zamkniętych, w związku z powyższym PPIS w Żarach nie przeprowadzał kontroli sanitarnych.

Kontrole sanitarne: noclegowni dla bezdomnych w Żarach, ogrzewalni dla bezdomnych w Lubsku, Kina w Żarach, stacji paliw, domów przedpogrzebowych, nie wykazały istotnych zagrożeń dla zdrowia ludzi.

W związku ze sprawowanym nadzorem sanitarnym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach wydał 9 decyzji płatniczych za badania laboratoryjne wody, 5 decyzji płatniczych za czynności kontrolne oraz 1 opinię dot. nowo powstającej apteki.

NADZÓR NAD EKSHUMACJAMI

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach w 2020 r., wydał, 95 decyzji (zezwoleń) na przeprowadzenie ekshumacji oraz prowadził nadzór sanitarny nad prawidłowym ich przebiegiem. Decyzje wydawane były na pisemny, umotywowany wniosek najbliższych żyjących osób, w oparciu o ustawę o cmentarzach i chowaniu zmarłych. W 2020 r. PPIS w Żarach wydał 27 postanowień na sprowadzenie zwłok spoza granicy państwa.

WNIOSKI

W 2020 r., podobnie jak w latach ubiegłych, nie stwierdzono występowania zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych dla mieszkańców powiatu korzystających z urządzeń wodnych i obiektów użyteczności publicznej.

Wszystkie ujęcia wody przeznaczonej do spożycia na terenie powiatu żarskiego, oparte są na wodach podziemnych w związku z czym możliwość ich zanieczyszczenia jest niewielka. Po przeanalizowaniu wyników badań wody prowadzonych z nadzoru przez Inspekcję Sanitarną oraz z kontroli wewnętrznej prowadzonej przez przedsiębiorstwa wodociągowe należy stwierdzić, że mieszkańcy powiatu żarskiego korzystają w dużym stopniu z wody bezpiecznej dla zdrowia, odpowiadającej wymaganiom.

Współpraca z przedsiębiorstwami wodociągowymi, na terenie których stwierdzono skażenie mikrobiologiczne wody oraz przekroczenia parametrów fizykochemicznych, układała się dobrze. Przedsiębiorstwa niezwłocznie przystępowały do działań naprawczych i podejmowały współpracę z Inspekcją Sanitarną w zakresie ustalenia przyczyn pogorszenia jakości wody, głównie pod względem mikrobiologicznym. We wszystkich przypadkach prawdopodobną przyczyną skażenia wody było zastanie jej w sieci wodociągowej i mały jej rozbiór przez odbiorców.

Nadal na terenie powiatu jest zbyt mała ilość posiadanych urządzeń do awaryjnego zaopatrzenia ludności w wodę. Należałoby wziąć pod uwagę doposażenie wodociągów w takie urządzenia.

WARUNKI HIGIENICZNO-SANITARNE ŚRODOWISKA PRACY

OCENA WARUNKÓW PRACY

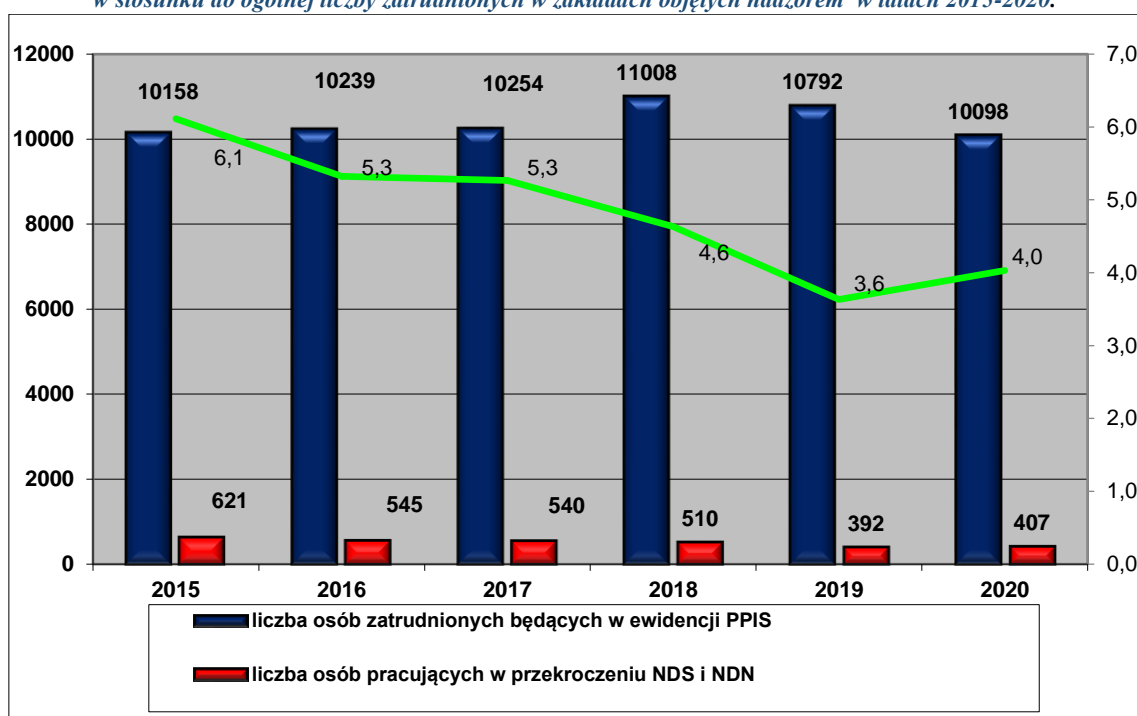
Ocenę warunków pracy w 2020 r. przeprowadzono w oparciu o:

- nadzór bieżący w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy,
- nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie stosowania i wprowadzania do obrotu chemikaliów,
- prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawach chorób zawodowych.

W roku 2020, w ewidencji podmiotów gospodarczych podległych nadzorowi PPIS w Żarach, było 166 zakładów pracy, z czego skontrolowano 63 (38% podmiotów nadzorowanych). W zewidencjonowanych zakładach zatrudnionych było 10098 pracowników, z czego 407 pracowników (4,0%) pracowało w warunkach przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) bądź natężeń (NDN) czynników szkodliwych dla zdrowia (hałas, drgania mechaniczne, czynniki chemiczne).

W ogólnej liczbie osób narażonych ujęto pracowników narażonych jednocześnie na kilka czynników szkodliwych dla zdrowia.

Liczba osób narażonych na czynniki szkodliwe dla zdrowia, których poziom przekracza dopuszczalne normy w stosunku do ogólnej liczby zatrudnionych w zakładach objętych nadzorem w latach 2015-2020.

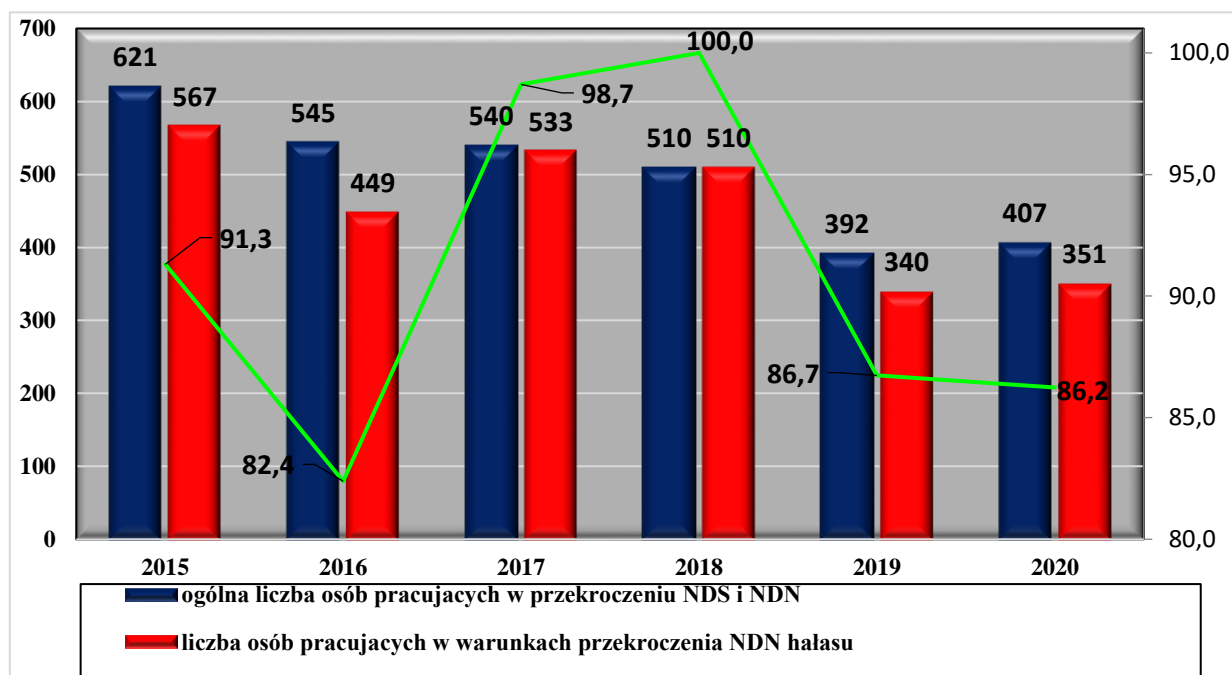
Z danych przedstawionych na wykresie wynika, iż na przestrzeni ostatnich 5 lat, zatrudnienie utrzymywało się na stałym poziomie. Największa różnica w ilości zatrudnionych osób jest pomiędzy rokiem 2019 a 2020. Zatrudnienie spadło o 694 osoby w porównaniu do roku poprzedniego (6%), co prawdopodobnie spowodowane jest spadkiem produkcji wywołanym przez pandemię koronawirusa. Na przestrzeni lat 2015 - 2020 stopniowo zmniejsza się liczba pracowników narażonych na czynniki szkodliwe dla zdrowia. Od kilku lat liczba ta nie przekracza 600 osób, a od 2 lat oscyluje w granicach 400 osób pracujących w przekroczeniach normatywów higienicznych. Skutkiem tej zależności jest wyraźny spadek do roku 2019 liczby osób narażonych w stosunku do ogólnej liczby zatrudnionych. Trend ten został odwrócony w roku 2020, z uwagi na zmniejszenie ogółu zatrudnienia. Powyższe zależności są wynikiem wieloletniego nadzoru sanitarnego nad warunkami pracy oraz większą świadomością zarówno pracodawców, jak i pracowników na temat narażenia zawodowego.

Podobnie jak w latach 2015-2019, głównym czynnikiem szkodliwym dla zdrowia występującym w środowisku pracy w 2020 r. był hałas.

Przekroczenie najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu (85 dB) stwierdzono w 14 zakładach pracy, w których narażonych na hałas było łącznie 351 pracowników. Wśród pracowników narażonych na hałas znajdują się również 3 osoby, które narażone są jednocześnie na hałas i drgania mechaniczne. Natomiast 44 pracowników narażonych jest na ponadnormatywną wartość drgań mechanicznych o działaniu ogólnym na organizm człowieka oraz drgań działających przez kończyny górne.

Ponadto w 2020 roku, w 1 skontrolowanym zakładzie stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego stężenia manganu (9 osób narażonych). W 2020 r. w warunkach przekroczenia wartości progu działania hałasu (80 dB) pracowało 1368 osób, co stanowi wzrost liczby pracowników o 2,3% w stosunku do roku poprzedniego.

Przekroczenie najwyższego dopuszczalnego natężenia (NDN) hałasu.

Na powyższym wykresie przedstawiono dane osób pracujących w warunkach przekroczenia wartości najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu, w stosunku do pracujących w warunkach przekroczeń czynników szkodliwych dla zdrowia (NDS czynników chemicznych oraz NDN hałasu i drgań mechanicznych). Znaczącą grupę osób (w granicach 82,4-100%) pracującą w warunkach szkodliwych dla zdrowia stanowią pracownicy narażeni na przekroczenie w miejscu pracy wartości NDN hałasu. Na przestrzeni roku 2019 a 2020 pojawia się niewielki wzrost wartości. Obserwowany od 2015 r. systematyczny spadek ilości osób narażonych na ponadnormatywny poziom hałasu związany jest z regularnym nadzorem sanitarnym, a także ze zwiększoną świadomością pracodawców oraz pracowników na temat chorób spowodowanych narażeniem na wysoki poziom hałasu w miejscu pracy. Spadek liczby osób narażonych na przekroczenie wartości NDN hałasu może być spowodowany rozwojem technologicznym firm oraz wykorzystywaniem przez firmy bardziej nowoczesnego sprzętu.

Zakłady pracy, w których w 2020 r. stwierdzono największą liczbę osób narażonych na czynniki szkodliwe dla zdrowia, w tym na hałas, którego natężenie przekracza dopuszczalne normy.

Lp.	Nazwa zakładu	Liczba osób narażonych ogółem/ w tym narażonych na hałas	Procentowy udział pracowników narażonych na hałas do ogółu zatrudnionych
1.	SWISS KRONO Sp. z o.o., ul. Serbska 56, 68-200 Żary	81/ 81*	7,2%
2.	Fabryka Konstrukcji Stalowych i Maszyn "SPOMASZ" S.A., ul. Fabryczna 14, 68-200 Żary	79/70	29,4%
3.	KTK Iwaniczy Sp. z o.o. sp. k., ul. Dojazdowa 4, 68-300 Lubsko	62/ 62	92,5%
4.	SAGE Automotive – Interiors Poland Sp. z o.o., ul. Przemysłowa 9, 68-200 Żary	34/ 34	20,3%
5.	PET Sp.z o.o., ul. Kolejowa 30B, 68-320 Jasień	26/26	14,4%
6.	HART-SM Firma Produkcyjno-Handlowa, ul. Przemysłowa 7, 68-200 Żary	26/26	6,5%

*Dane uzyskane w kontrolach z lat ubiegłych. W 2020 roku kontrolą objęto Dział PS: Skład i rozdrabnianie surowca oraz dział DBOŚ – ochrona Środowiska, w tym oczyszczalnia ścieków, gdzie narażonych na hałas jest 10 osób.

Powyższe firmy zatrudniają 85% osób pracujących w warunkach przekroczenia natężenia hałasu.

Nadzór nad zakładami pracy prowadzony przez Państwową Inspekcję Sanitarną, obliuguje pracodawców do podejmowania działań w zakresie poprawy warunków pracy, tym samym przyczynia się do zmniejszenia liczby chorób zawodowych związanych z występowaniem w środowisku pracy czynników szkodliwych dla zdrowia. W sposób szczególnie pracodawcy zwracają uwagę na osoby pracujące w narażeniu na ponadnormatywny hałas, zapewniając im środki ochrony słuchu oraz wdrażając w zakładach pracy dostępne rozwiązania organizacyjno-techniczne wykorzystujące postęp naukowo-techniczny. Od wielu lat nie odnotowano ani jednego przypadku choroby zawodowej związanej z narażeniem na hałas, tj. zawodowego uszkodzenia słuchu. Ponadto, w roku 2020, w następstwie przeprowadzonych kontroli wydano decyzję nakazującą obniżenie stężenia czynników chemicznych (tj. stężenia manganu). Fakt ten ma kluczowe znaczenie w profilaktyce chorób zawodowych. W 2020 r. nie odnotowano zgłoszeń chorób wywołanych przez czynniki chemiczne.

Nadzór bieżący w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy

W roku 2020 przeprowadzono łącznie 67 kontroli sanitarnych, w wyniku których wydano ogółem 26 decyzji nakazowych (łącznie 59 nakazów), dotyczących między innymi:

- poprawy stanu technicznego i sanitarnego pomieszczeń pracy oraz pomieszczeń higieniczno-sanitarnych (27 nakazów),
- przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (22 nakazy),
- przeprowadzenia i udokumentowania oraz aktualizacji oceny ryzyka zawodowego, w tym uwzględniającej czynniki biologiczne (8 nakazów),
- obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia (2 nakazy).

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów i zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczenia wyrobów zawierających azbest w ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.”

Na terenie działalności PPIS w Żarach funkcjonuje tylko jedna firma wykonująca usługi w zakresie usuwania i zabezpieczania wyrobów zawierających azbest, tj. „Arkuszbud” - Zakład Ogólnobudowlany w Żarach. Firma od 2010 r. nie wykonywała prac związanych z azbestem. Właściciel firmy posiada umowę z firmą zewnętrzną na odbiór i utylizację odpadów zawierających azbest.

W 2020 r. na terenie powiatu żarskiego została skontrolowana firma EKO-24 Barbara Plewko, ul. Królowej Jadwigi 1, 74-400 Dębno, która dokonywała prac demontażu płyt azbestowo-cementowo-falisty (chryzotyl) z budynku gospodarczego w Tuplicach. Firma EKO-24 Barbara Plewko zajmuje się odbiorem i transportem odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne, zbiórki surowców wtórnych, demontażu, transportu i utylizacji płyt eternitowych i innych materiałów zawierających azbest. W trakcie kontroli stwierdzono zapewnienie przez pracodawcę odpowiedniej odzieży roboczej i środków ochrony indywidualnej oraz właściwe oznakowanie i przygotowanie terenu rozbiórki. Nie stwierdzono naruszenia przepisów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na azbest.

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie stosowania i wprowadzania do obrotu chemikaliów

W roku 2020 skontrolowano 35 podmiotów stosujących substancje i mieszaniny chemiczne oraz 3 zajmujące się ich obrotem. Podczas kontroli stwierdzono:

- brak zapewnienia natrysków (pryszniców bezpieczeństwa) w miejscach przechowywania/stosowania substancji/mieszanin chemicznych o właściwościach żrących (1 nakaz),
- brak płuczki do oczu w miejscach przechowywania/stosowania substancji/mieszanin chemicznych o właściwościach żrących – pracodawca usunął nieprawidłowość przed wydaniem decyzji administracyjnej.

Działania profilaktyczne prowadzone w zakładach pracy

W trakcie kontroli zakładów pracy zwracano uwagę na przestrzeganie zakazu palenia tytoniu wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych oraz właściwe oznakowanie miejsc objętych zakazem. W roku 2020 sporządzono 12 informacji dotyczących wyników kontroli w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

W trakcie rutynowych kontroli zakładów pracy, kadry kierowniczej udzielano instruktażu na temat profilaktyki chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy. Informowano również o zasadach profilaktyki chorób zakaźnych, w tym odry. Ponadto w zakładach pracy, w związku z panującą epidemią koronawirusa, informowano o obowiązkach związanych z wprowadzeniem procedur mających

na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa, m.in. zwracano uwagę na dostępność płynów do dezynfekcji rąk, instrukcje mycia i dezynfekcji rąk oraz zachowany dystans pomiędzy pracownikami.

Pracowników narażonych na czynniki szkodliwe dla zdrowia instruowano o celowości stosowania środków ochrony indywidualnej, ze szczególnym naciskiem na środki ochrony słuchu, mając na uwadze fakt, że hałas jest głównym czynnikiem szkodliwym dla zdrowia występującym w zakładach pracy zlokalizowanych w powiecie żarskim.

PODSUMOWANIE

Z przeprowadzonej oceny bezsprzecznie wynika, że głównym czynnikiem szkodliwym występującym w zakładach pracy zlokalizowanych na terenie powiatu żarskiego jest hałas. W warunkach przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu (85 dB) pracuje 351 pracowników, natomiast w warunkach przekroczenia wartości progu działania hałasu (80 dB) – 1368 pracowników. Głównymi źródłami hałasu są maszyny i urządzenia oraz procesy technologiczne. Kontrole wykazały, że pracodawcy opracowują i wdrażają programy działań organizacyjno-technicznych mające na celu obniżenie narażenia na hałas. W przypadku braku możliwości technicznych, bądź organizacyjnych obniżenia hałasu, pracownicy są wyposażeni w indywidualne środki ochrony słuchu. Od 13 lat nie notowano chorób zawodowych związanych z uszkodzeniem słuchu.

CHOROBY ZAWODOWE W POWIECIE ŻARSKIM

W roku 2020 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach wydał 3 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej, które potwierdzono wydaniem karty stwierdzenia choroby zawodowej.

Zestawienie chorób zawodowych stwierdzonych w powiecie żarskim w latach 2015-2020

Pozycja z wykazu chorób zawodowych	Nazwa choroby zawodowej	Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w latach					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
3	Pylice płuc - pylica krzemowa.				1		
6	Astma oskrzelowa						1
15	Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat.		1		1		
17	Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi.			1	2	1	1
18	Choroby skóry.	1					
19	Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy.		3		1		
26	Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa.		1	2	4	3	1

Stwierdzone choroby zawodowe są wynikiem wieloletniej ekspozycji pracowników na czynniki szkodliwe bądź uciążliwe występujące w środowisku pracy. W przypadku chorób zawodowych stwierdzonych w 2020 r. są to: astma oskrzelowa – pył rolniczy (12 lat pracy), choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa - czynniki biologiczne krętki *Borrelia burgdorferi* (37 lat pracy), nowotwór złośliwy powstały w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi - pył azbestowy (22 lata pracy). Natomiast w latach 2015 – 2019 czynnikami szkodliwymi wywołującymi choroby zawodowe były: czynniki alergizujące – antyutleniacz IPPD (6 lat pracy), pył krzemowy (28 lat pracy), nadmierny wysiłek głosowy (30 lat pracy), benzyna lekka obrabiana wodorem (26 lat pracy), pył azbestowy (10-25 lat pracy), odwracanie i nawracanie oraz zginanie i prostowanie przedramion, prostowanie i zginanie nadgarstków, chwytanie przedmiotów (9 lat pracy) oraz czynniki biologiczne - krętki *Borrelia burgdorferi* występujące w terenie otwartym w sąsiedztwie łąk i lasów (12-45 lat pracy).

Wzrastająca świadomość pracowników, co do przysługujących im praw oraz roszczeń, jest powodem zgłaszania w dalszym ciągu dużej ilości podejrzeń chorób zawodowych, zarówno przez lekarzy jak i byłych pracowników.

W 2020 roku prowadzone były postępowania w związku ze zgłoszeniem 3 przypadków podejrzeń chorób zawodowych:

- 1 przypadek – choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa z pozycji **26** wykazu chorób zawodowych (borelioza),
- 1 przypadek astmy oskrzelowej z pozycji **6** wykazu chorób zawodowych,
- 1 przypadek – przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni w obrębie nadgarstka z pozycji **20.1** wykazu chorób zawodowych.

W ostatnich 4 latach najczęściej stwierdzanymi chorobami zawodowymi na terenie powiatu żarskiego były choroby z wykazu chorób zawodowych z pozycji **17**, czyli nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy uznanych za rakotwórcze u ludzi oraz choroba zawodowa z pozycji **26**, czyli borelioza.

Na przestrzeni ostatnich 4 lat, liczba stwierdzanych chorób zawodowych z pozycji 26 wykazu chorób zawodowych – borelioza, utrzymuje się na podobnym poziomie, natomiast w roku 2020 nastąpił spadek ilości zgłoszonej i stwierdzonej ww. choroby zawodowej. Widoczny trend spadkowy zgłaszalności i tym samym rozpoznania choroby zawodowej może być spowodowany epidemią koronawirusa, z uwagi na utrudniony dostęp do lekarzy i wydłużony czas oczekiwania na orzeczenie lekarskie.

Kontrole warunków pracy przeprowadzane w nadleśnictwach państwowych wykazały, iż pracodawcy od kilku lat prowadzą systematyczne badania okresowe pracowników leśnych, w tym badania serologiczne w kierunku

boreliozy. Ponadto w trakcie szkoleń w zakładach pracy podejmowana jest tematyka boreliozy mająca na celu zwiększenie świadomości pracowników w odniesieniu do tej choroby. Wdrażane są również inne działania profilaktyczne takie jak: wyposażenie pracowników w odzież ochronną (obuwie, rękawice, nakrycie głowy), repelenty oraz przyrządy do usuwania kleszczy. Wykrywalność tej choroby ściśle związana jest z prowadzeniem systematycznych badań okresowych, w tym badań serologicznych w kierunku boreliozy. Ponadto, coraz większą grupę zawodową zgłaszającą podejrzenie boreliozy jako choroby zawodowej, stanowią rolnicy.

ŚRODKI ZASTĘPCZE

Zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, nadzór nad środkami zastępczymi sprawują organa inspekcji sanitarnej.

W 2020 r., w ramach nadzoru nad środkami zastępczymi, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach dokonał zniszczenia wszystkich zabezpieczonych środków zastępczych.

W roku 2020 nadal (od lipca 2017 roku), prowadzone było postępowanie w sprawie obciążenia Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żarach przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Żarach kosztami postępowania egzekucyjnego w łącznej kwocie 6119,60 zł w związku z nieuiszczeniem, przez osobę ukaraną za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych, kary pieniężnej w wys. 120 000 zł (wymierzonej w 2016 r.). Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach w 2019 r. złożył do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wlkp. skargę na postanowienie Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Zielonej Górze w przedmiocie obciążenia PPIS w Żarach kosztami postępowania egzekucyjnego. 13 czerwca 2019 r. WSA w Gorzowie Wlkp. uchylił zaskarżone postanowienie. W związku z powyższym Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Zielonej Górze postanowieniem z 2 stycznia 2020 r. uchylił zaskarżone postanowienie w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji. W czerwcu 2020 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w Żarach ponownie postanowił obciążyć PPIS w Żarach kosztami postępowania egzekucyjnego w łącznej kwocie 6119,60 zł. Na powyższe postanowienie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach złożył do Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Zielonej Górze zażalenie. W okresie sprawozdawczym PPIS w Żarach otrzymał 3 zawiadomienia o niezłatwieniu sprawy w terminie z uwagi „na konieczność wyjaśnienia istotnych w sprawie okoliczności, w szczególności w związku z argumentami podniesionymi w zażaleniu”.

W ramach współpracy z policją w 2020 r. PPIS w Żarach przekazywał na bieżąco informacje dotyczące przypadków zatrució środkami zastępczymi. W 2020 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach otrzymał od 105. Kresowego Szpitala Wojskowego z Przychodnią SP ZOZ w Żarach oraz Szpitala na Wyspie Sp. z o.o. informacje o 8 zatruciach środkami zastępczymi, z czego 5 przypadków dotyczyło mężczyzn a 3 kobiet. Przedział wieku to 17-35 lat.

Ponadto PPIS w Żarach wystosował do Szpitala na Wyspie Sp. z o.o., 105 Kresowego Szpitala Wojskowego z Przychodnią w Żarach oraz kierowników podmiotów leczniczych na terenie powiatu żarskiego pisma przypominające o obowiązku zgłaszania podejrzenia zatrucia, wystąpienia zatrucia lub zgonu spowodowanego środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną (zgodnie z art. 30a ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii).

PPIS w Żarach prowadził akcje profilaktyczne związane m.in. z następstwami zażywania środków zastępczych. W ramach: „Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy” i „Akcji Lato” przeprowadził działania profilaktyczne oraz dystrybucje materiałów edukacyjnych. PPIS w Żarach prowadził również dystrybucje materiałów edukacyjnych oraz pogadanki i prelekcje multimedialne dotyczące uzależnień dla uczestników półkolonii zimowych, uczestników, rodziców i opiekunów półkolonii letnich, młodzieży Ochotniczego Hufca Pracy i Ośrodka dla Dzieci z Wadami Słuchu i Mowy w Żarach oraz społeczności lokalnej.

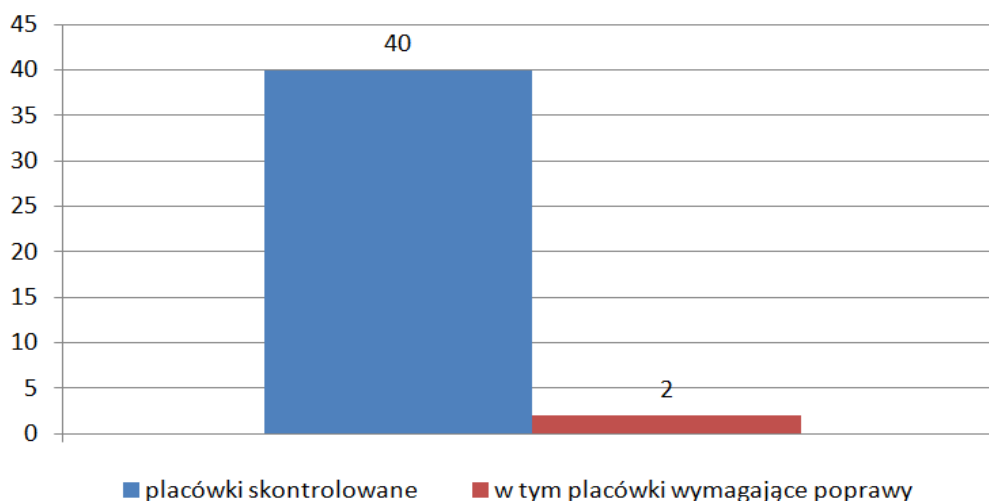
WARUNKI SANITARNO – HIGIENICZNE PLACÓWEK OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH

W powiecie żarskim, pod nadzorem PPIS w Żarach w 2020 r. było 99 placówek oświatowo-wychowawczych, 13 placówek letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży oraz 35 szkolnych gabinetów pielęgniarskich.

Oceny dokonano na podstawie kontroli 40 placówek stałych, 13 placówek letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży oraz 6 gabinetów pielęgniarskich.

Stan sanitarno-techniczny w 2 placówkach wymagał poprawy, co skutkowało wystawieniem 2 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Stan placówek skontrolowanych w 2020 roku

W kontrolowanych placówkach obserwuje się ciągłą poprawę stanu sanitarno-higienicznego oraz uwzględnienie zasad i norm higienicznych.

Przedstawiciele Inspekcji Sanitarnej szczególną uwagę zwracają na stworzenie dzieciom i młodzieży bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i wychowania.

Na higienę nauki mają wpływ następujące czynniki: mikroklimat, stanowiska pracy ucznia, rozkłady zajęć lekcyjnych oraz waga tornistrów.

Czynniki te w istotny sposób oddziałują na rozwój zdrowotny dziecka.

MIKROKLIMAT

Do właściwego mikroklimatu należy zaliczyć: odpowiednią temperaturę, wilgotność i ruch powietrza.

Najlepszym środkiem na zapobieganie zagrożeń związanych z zanieczyszczeniami powietrza w pomieszczeniach jest sprawna wymiana powietrza, zapewniana przez wentylację i wietrzenie pomieszczeń. W kontrolowanych placówkach, zwłaszcza w budynkach adoptowanych, stwierdza się brak lub nieprawidłową wentylację, która sukcesywnie, w miarę możliwości technicznych jest zapewniana.

W takiej sytuacji najprostszym sposobem utrzymania dobrej jakości powietrza jest aktywne wietrzenie pomieszczeń. Nieodpowiednie warunki w tym zakresie mogą prowadzić do dolegliwości ze strony układu oddechowego i osłabienia koncentracji.

STANOWISKA PRACY UCZNIA

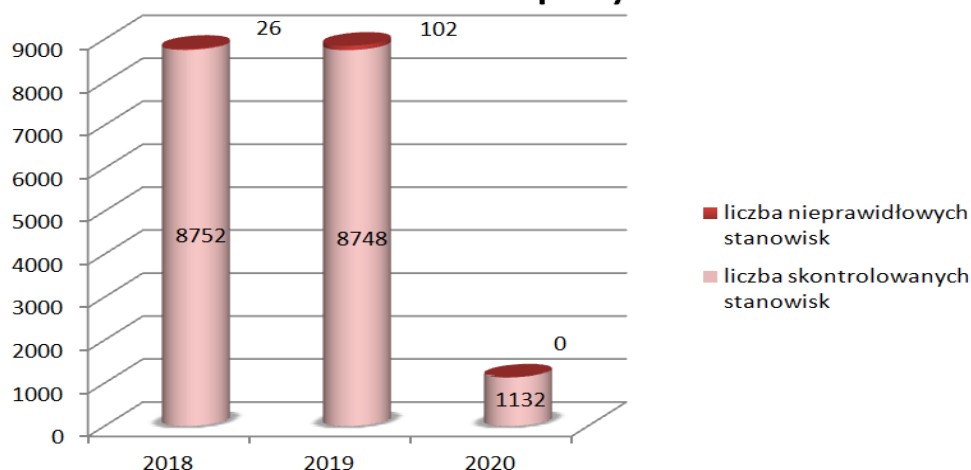
Stanowiska pracy, z których dzieci i młodzież korzystają przez znaczną część dnia w przedszkolu i szkole, ma istotny wpływ na kształtowanie prawidłowej postawy.

Stoły i krzesła powinny być prawidłowo zestawione i oznakowane numerem wielkości mebla lub odpowiednim kolorem oznaczającym wielkość mebla oraz posiadać certyfikaty. Niedostosowanie mebli do wzrostu dzieci i uczniów sprzyja przyjmowaniu przez nich niewłaściwych postaw, powoduje przeciążenia niektórych mięśni, a w konsekwencji powstawanie skolioz i innych schorzeń kręgosłupa.

W 2020 r. skontrolowano 1132 stanowiska pracy dzieci i młodzieży w 18 placówkach. Wszyscy uczniowie zajmowali prawidłowe do swojego wzrostu stoliki i krzesła.

Sytuację w tym zakresie, w porównaniu do lat ubiegłych, przedstawia wykres:

Kontrola stanowisk pracy uczniów

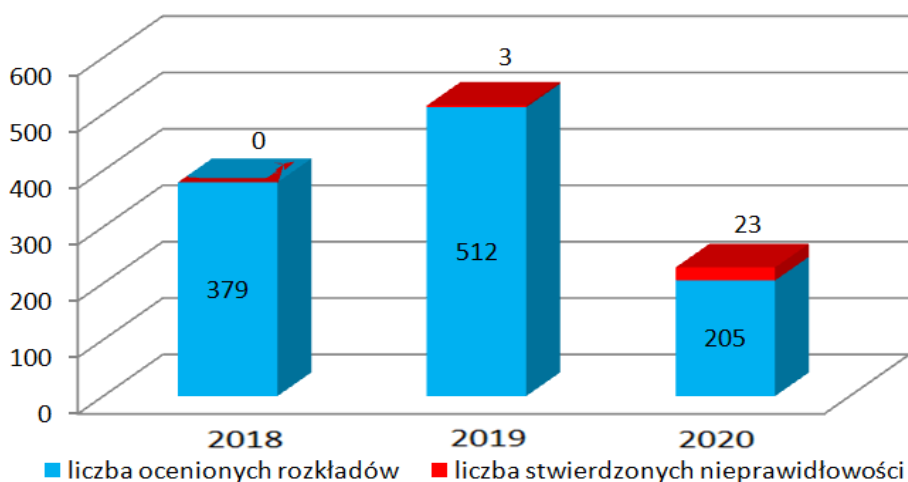

ROZKŁADY ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

Zapewnienie zgodnych z zasadami bezpieczeństwa i higieny rozkładów zajęć lekcyjnych, wpływa korzystnie na zdolność przyswajania wiedzy i powoduje, iż praca uczniów staje się bardziej efektywna. Dobre ułożenie rozkładów zajęć lekcyjnych sprzyja właściwemu rozwojowi psychofizycznemu dziecka. Skontrolowano 205 rozkładów zajęć lekcyjnych w 17 placówkach nauczania i wychowania. W 2 placówkach stwierdzono nieprawidłowości w 23 oddziałach.

Sytuację w tym zakresie, w porównaniu do lat ubiegłych, przedstawia poniższy wykres:

Ocena higieny procesów nauczania

OŚWIETLENIE

Oświetlenie pomieszczeń szkolnych powinno zapewnić wygodę widzenia, czyli zdolność rozróżniania szczegółów bez nadmiernego zmęczenia wzroku, umożliwić sprawne pisanie i czytanie. Niewłaściwe oświetlenie powoduje u uczniów szereg objawów, np. bóle oczu i głowy, wzrost zmęczenia, pogłębianie wad wzroku, co w konsekwencji obniża wyniki nauczania.

W 2020 r. dokonano 150 pomiarów w 8 pomieszczeniach do nauki. We wszystkich pomieszczeniach oświetlenie było prawidłowe.

INFRASTRUKTURA DO PROWADZENIA ZAJĘĆ WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Ważnym czynnikiem warunkującym rozwój i zdrowie uczniów jest aktywność fizyczna.

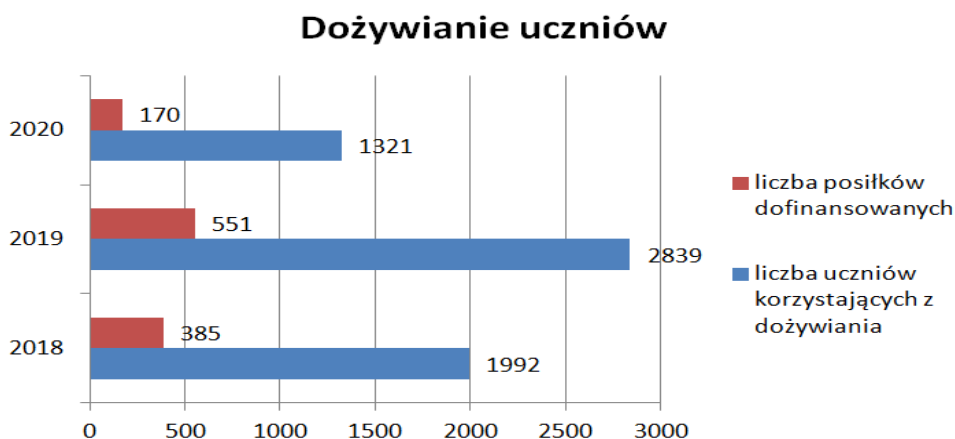
Spośród 17 skontrolowanych szkół: 8 posiadało szkolny zespół sportowy z boiskiem, 2 szkolny zespół sportowy bez boiska, 4 tylko salę zastępczą, 2 salę zastępczą z boiskiem. W 1 placówce brak jest infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego, uczniowie korzystają z sali gimnastycznej w szkole podstawowej, która mieści się w tym samym budynku.

Po lekcjach wychowania fizycznego dzieci i młodzież nie korzystają z natrysków, używane są one tylko po dodatkowych zajęciach.

DOŻYWIANIE UCZNIÓW W SZKOŁACH

Dzieci i młodzież szkolna mają możliwość korzystania z dożywiania, tj.: drugich śniadań, obiadów jedno i dwudaniowych. W 2018 r. z dożywiania skorzystało 1992 uczniów, w tym władze samorządowe dofinansowały 385 posiłków, co stanowiło 19% wszystkich posiłków, natomiast w 2019 r. z dożywiania skorzystało 2839 uczniów, w tym dofinansowanych było 551 posiłków, co stanowiło 19% wszystkich posiłków.

W 2020 r. z dożywiania skorzystało 1321 uczniów, w tym dofinansowanych było 170, co stanowiło 13% wszystkich posiłków.

SUBSTANCJE I PREPARATY CHEMICZNE W SZKOŁACH

Skontrolowano 8 gabinetów chemicznych, w których stwierdzono 102,32 kg substancji i preparatów chemicznych - nie stwierdzono przeterminowanych odczynników.

Substancje i preparaty chemiczne przechowywane są prawidłowo, posiadają prawidłowe oznakowanie oraz karty charakterystyk.

WARUNKI DO UTRZYMANIA HIGIENY OSOBISTEJ UCZNIÓW

Niewłaściwe warunki do utrzymania higieny osobistej uczniów uniemożliwiają zachowanie podstawowych zasad higieny.

Dzieci i młodzież w sposób szczególny narażone są na różnego rodzaju zagrożenia. Ciepła, bieżąca woda przy umywalkach do mycia rąk jest niezbędna do tego, aby wyrobić w uczniach nawyk mycia rąk przed i po wyjściu z toalety oraz w innych sytuacjach w miarę potrzeb. Niedokładne mycie rąk lub unikanie mycia może być przyczyną zachorowań na choroby zakaźne.

PLACE ZABAW DLA DZIECI

W 2020 r. skontrolowano 29 placów zabaw w żłobkach, przedszkolach i szkołach.

Urządzenia i sprzęt do zabaw zapewniały bezpieczne użytkowanie, piaskownice były zabezpieczone przed odpadami zwierzęcymi, przynajmniej raz w roku był wymieniony piasek w piaskownicach.

Konieczność wymiany piasku w piaskownicach oraz właściwe zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami ma na celu ochronę dzieci przed chorobami pasożytniczymi, w tym przede wszystkim pochodzenia odzwierzęcego.

OPIEKA MEDYCZNA W SZKOŁACH

Na terenie powiatu żarskiego dzieci ze wszystkich szkół mają zapewnioną opiekę pielęgniarską. Opieka ta prowadzona jest w gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej przez pielęgniarki środowiska szkolnego.

Sprawowana jest w różnym wymiarze czasowym (codziennie, 1 raz w tygodniu, 1 raz w miesiącu).

W 2020 r. nadzorem objęto 6 gabinetów pielęgniarskich, których stan sanitarno-higieniczny nie budził zastrzeżeń.

PLACÓWKI LETNIEGO I ZIMOWEGO WYPOCZYNKU

Wypoczynek letni i zimowy dla dzieci organizowany jest w formie wyjazdowej lub w miejscu zamieszkania. Stan sanitarno-higieniczny placówek jest dobry. Placówki są dobrze zorganizowane, a dzieci są pod opieką wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej. W czasie ferii zimowych ze zorganizowanego wypoczynku skorzystało tylko 89 dzieci i był to wypoczynek w miejscu zamieszkania. W trakcie wakacji 214 dzieci i młodzieży skorzystało z wypoczynku w miejscu zamieszkania.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Wszystkie czynniki, które są przedmiotem kontroli, mają ogromny wpływ na rozwój i zdrowie dzieci. Szkoła i jej wyposażenie stanowią dla wzrastającego organizmu środowisko zewnętrzne, które wpływa na różne funkcje życiowe, rozwój, zdolność do pracy i wyniki tej pracy. Dzieci w przedszkolach i szkołach spędzają znaczną część czasu, rosną, kształtują się i doskonalą sprawność swoich narządów.

W związku z tym bardzo ważne jest zapewnienie dobrego stanowiska pracy dziecka, które sprzyjać będzie właściwemu psychofizycznemu rozwojowi. Na kształtowanie prawidłowej postawy uczniów istotny wpływ ma dostosowanie ławek do wzrostu dziecka. Bardzo ważnym czynnikiem jest również prawidłowa waga tornistrów. W tym zakresie, wskazana jest ścisła współpraca dyrektorów szkół z rodzicami. Temat ten wielokrotnie akcentowany jest w trakcie kontroli.

W dalszym ciągu infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego jest niewystarczająca, a wyposażenie sal gimnastycznych i boisk szkolnych w urządzenia i sprzęt sportowy z certyfikatami jest za mało.

Dążenie organów prowadzących i dyrektorów do poprawy warunków higieniczno-zdrowotnych w miejscach pobytu dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych, którymi zarządzają, jest widoczne. Obserwuje się ciągłą poprawę stanu sanitarno-higienicznego placówek.

Stan sanitarno-higieniczny w placówkach oświatowo-wychowawczych w powiecie żarskim należy ocenić jako dobry.

DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Działalność w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2020 r. skupiała się przede wszystkim na:

- opiniowaniu projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- opiniowaniu inwestycji przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia;
- uzgadnianiu dokumentacji projektowych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych;
- przeprowadzaniu kontroli w trakcie budowy obiektu budowlanego;
- uczestniczeniu w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych;
- udzielaniu konsultacji ustnych i telefonicznych, dotyczących głównie zapewnienia odpowiednich wymogów higieniczno-zdrowotnych na etapie rozwiązań projektowych oraz na etapie przeprowadzania bieżących remontów w obiektach budowlanych.

Wymienione kierunki działań mają charakter zapobiegawczy i pozwalają na wyegzekwowanie wymogów higieniczno-zdrowotnych oraz higieny środowiska na różnych etapach realizacji przedsięwzięć/inwestycji: opiniowania usytuowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, uzgodnień rozwiązań projektowych, a także odbiorów końcowych obiektu, co w następstwie ma ogromne znaczenie w zakresie oddziaływania środowiska na zdrowie publiczne.

OPINIOWANIE PROJEKTÓW MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

W 2020 roku wydano 9 pism uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko i 9 opinii o projekcie dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko (3 projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz 6 projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego), w tym 2 opinie negatywne (1 mpzp i 1 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego).

Negatywne opinie dotyczyły:

- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego przy ul. Reymonta w Lubsku, głównie z powodu braku ujednoczonych zapisów dotyczących gospodarki odpadami oraz w stosowanych w uchwale określeń dot. terenów „usług lub zabudowy usługowej”,
- projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Żary dla terenu położonego we wsi Grabik (ze względu na miejsca lokalizacji elektrowni wiatrowych).

Wydane opinie dotyczyły uporządkowania struktur urbanistycznych w miastach oraz wsiach m.in. z przeznaczeniem terenów na:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej,
- tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej,
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- tereny zabudowy usługowej,
- tereny zabudowy usług kultury,
- tereny sportu i rekreacji,
- tereny zabudowy produkcyjnej i magazynów,
- funkcje aktywności gospodarczych,
- tereny rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii,
- tereny o dominującej funkcji terenów eksploatacji kopalni,
- tereny rolnicze oraz tereny rolnicze z dopuszczeniem rozproszonej zabudowy zagrodowej,
- tereny zabudowy zagrodowej,
- tereny rolnicze do zalesienia,
- tereny lasów,
- tereny zieleni urządzonej,
- tereny cmentarzy,
- tereny wód powierzchniowych,
- tereny dróg zbiorczych, dojazdowych, wewnętrznych oraz tereny ciągów pieszo-jezdných,
- obiektów i urządzeń telekomunikacji.

OPINIOWANIE PRZED WYDANIEM DECYZJI O ŚRODOWISKOWYCH UWARUKOWANIACH ZGODY NA REALIZACJĘ PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA ŚRODOWISKO

W tym zakresie, w 2020 r. wydano 6 opinii w sprawie uzgodnienia warunków realizacji, w tym 2 negatywne.

Negatywne opinie dotyczyły przedsięwzięć polegających na:

- budowie stacji paliw płynnych na terenie działki nr 79/4, obręb 0001 w Łęknicy,
- budowie „fermy chowu indyka wraz z niezbędną infrastrukturą na dz. o nr ewid. 279/1 obręb Królów i 1164/1 obręb Trzebiel, gm. Trzebiel”.

Wydano 62 opinie sanitarne w sprawie dotyczącej konieczności sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, z czego w 1 przypadku wniesiono o wykonanie raportu.

Podstawowymi kryteriami opiniowania były między innymi:

- zapewnienie odpowiednich zabezpieczeń na terenach dla inwestycji powstających na obszarach chronionych (głównie w odniesieniu do ujęć wody);
- zabezpieczenie terenów zabudowy mieszkaniowej przed hałasem, zanieczyszczeniem powietrza, wyeliminowaniem emisji odorów i ich negatywnego wpływu na komfort życia ludzi;
- zwrócenie uwagi na skutki mogące wynikać z projektowanego przeznaczenia terenu powodowane wytwarzaniem odpadów, wprowadzaniem ścieków do wód lub do ziemi, lokalizacją cmentarzy itp.

UZGADNIANIE DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ

Uzgodniono 9 dokumentacji projektowych (wszystkie pozytywnie). Opiniowanie rozwiązań projektowych uwzględniało:

- zapewnienie wymogów higieniczno-zdrowotnych oraz higieny środowiska w rozwiązaniach projektowych,
- zachowanie funkcji obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem oraz higieny środowiska,
- zapewnienie wymogów higieniczno-zdrowotnych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,
- eliminację możliwości zanieczyszczenia żywności w obiektach produkujących i prowadzących obrót żywnością;
- zapewnienie odpowiedniego czasowego gromadzenia odpadów medycznych;
- zapewnienie odpowiedniej segregacji i gromadzenia odpadów;
- zapewnienie odpowiednich warunków techniczno-budowlanych, z uwzględnieniem przepisowej krotności wymiany powietrza i jego czystości;
- zapewnienie wody bieżącej ciepłej i zimnej o odpowiednich parametrach, odpowiedniego odprowadzenia nieczystości ciekłych, odpowiedniej wysokości pomieszczeń, itp.
- zapewnienie odpowiednich wymogów higieniczno-zdrowotnych w obiektach prowadzących działalność leczniczą.

Egzekwowano również uzyskanie wymaganych prawem odstępstw od wymagań techniczno-budowlanych (w zakresie wysokości pomieszczeń, odpowiedniego oświetlenia, zagłębienia) wydawanych przez Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp.

KONTROLE W TRAKCIE REALIZACJI OBIEKTU BUDOWLANEGO

Przeprowadzono 1 kontrolę w trakcie realizacji obiektu budowlanego.

ODBIORY KOŃCOWE OBIEKTÓW

Uczestniczono w 39 odbiorach końcowych obiektów w związku z dopuszczeniem ich do użytkowania:

• warsztaty samochodowe, diagnostyczne, myjnie samochodowe	- 2
• stacje paliw	- 3
• obiekty produkcyjne, przemysłowe i magazynowe	- 4
• obiekty biurowe, socjalne	- 2
• budynki handlowo-usługowe	- 6
• budynki mieszkalne wielorodzinne	- 1
• budynki mieszkalno-usługowe	- 1
• gabinety kosmetyczne i fryzjerskie	- 7
• obiekty gastronomiczne	- 5
• gabinet stomatologiczny	- 1

- gościniec - 1
- świetlice wiejskie, budynek pofolwarczny itp. - 5
- rozbudowa schroniska dla zwierząt - 1

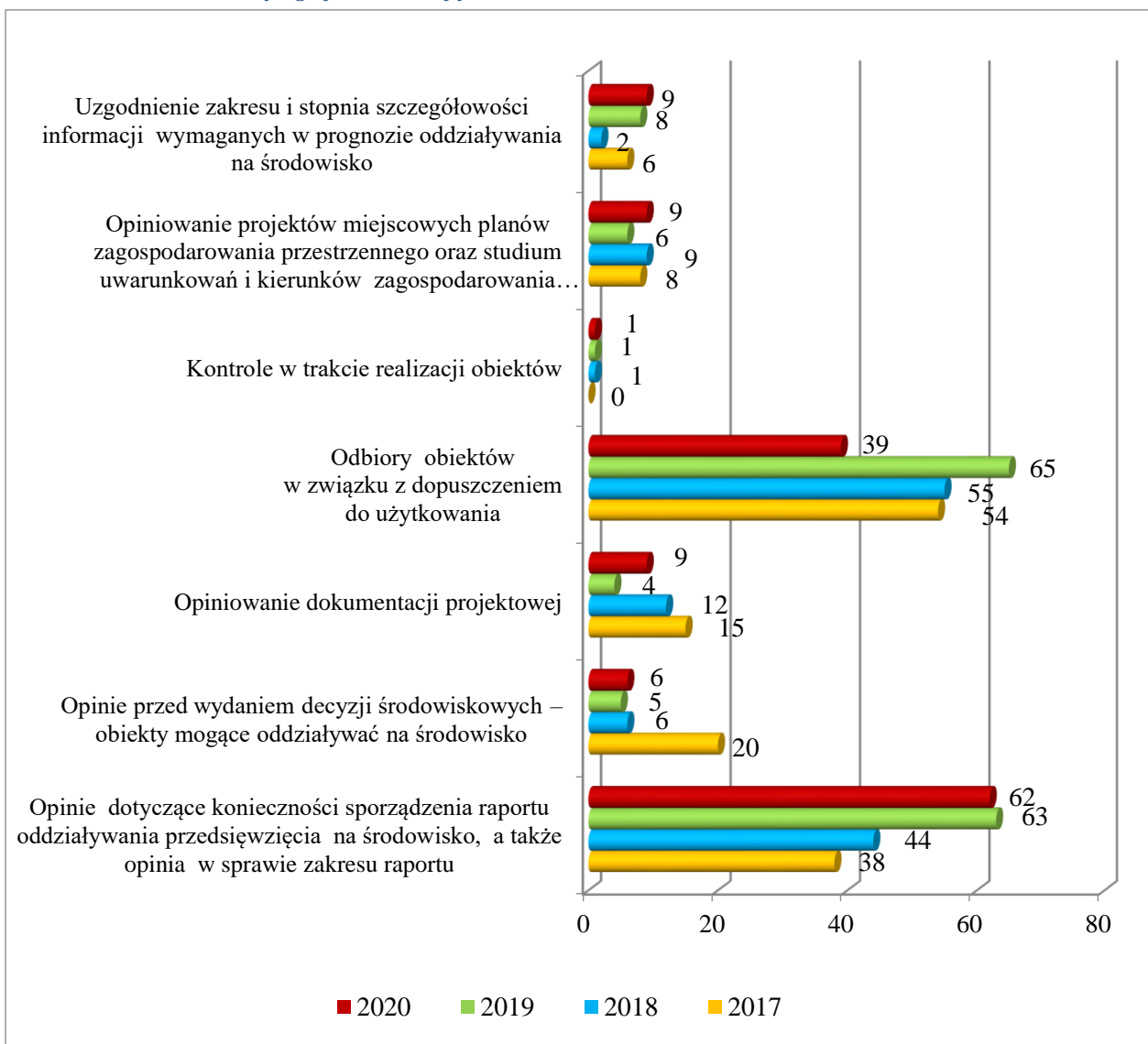
Podczas przeprowadzonych kontroli zwracano uwagę na zgodność wykonania obiektu z dokumentacją projektową oraz zgodność z wymogami higieniczno-zdrowotnymi.

PODSUMOWANIE

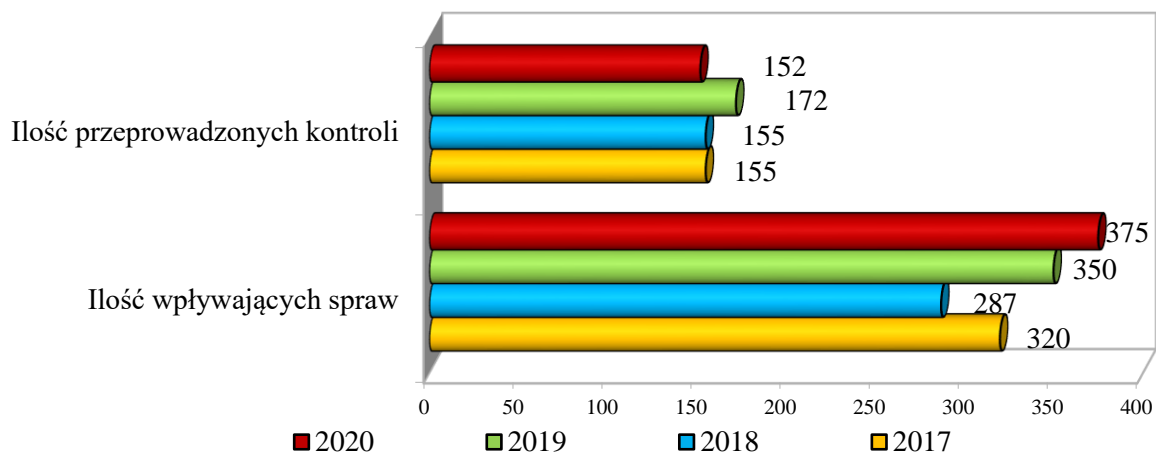
Przeprowadzono 152 kontrole, na podstawie których łącznie wydano 150 opinii (różnica w ilości wynika np. z przeprowadzenia podwójnych kontroli). Wydane opinie dotyczyły:

- uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko – 9,
- projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań oraz kierunków zagospodarowania przestrzennego – 9,
- kontroli w trakcie realizacji – 1,
- kontroli tzw. odbiorów końcowych w związku z dopuszczeniem ich do użytkowania – 39,
- uzgodnienia dokumentacji projektowych – 9,
- uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – 6,
- konieczności sporządzenia raportów o oddziaływaniu przedsięwzięć na środowisko i jego zakresie – 62,
- innych spraw – 15.

Część graficzna ilustrująca działalność w zakresie ZNS w latach 2017-2020

Ilość spraw, a działalność kontrolna ZNS w latach 2017-2020

WNIOSKI

Na porównywalnym poziomie w stosunku do lat poprzednich obserwuje się brak zgodności wykonania inwestycji z dokumentacją projektową. Wielokrotnie stwierdzono brak realizacji wymogów higieniczno-zdrowotnych, które były przewidziane na etapie rozwiązań projektowych oraz niespełnienie wymogów higieniczno-zdrowotnych na etapie uzgodnień projektowych opiniowanych przez rzeczoznawców do spraw higieniczno-zdrowotnych.

PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach realizuje kierunki działań, które wynikają z założeń Narodowego Programu Zdrowia i wytycznych Światowej Organizacji Zdrowia. Wszelkie podejmowane działania dostosowane są do potrzeb zdrowotnych środowiska lokalnego powiatu żarskiego.

Do zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żarach należy organizacja, realizacja, koordynowanie, monitorowanie i nadzorowanie działalności oświatowo-zdrowotnej, a celem jest kształtowanie postaw prozdrowotnych.

Realizowane są następujące działania:

- inicjowanie i realizacja kierunków przedsięwzięć, zmierzających do zaznajomienia społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, utrwalanie zasad higieny i racjonalnego odżywiania oraz metod profilaktyki zdrowotnej;
- aktywowanie społeczności lokalnej do podejmowania działań na rzecz własnego zdrowia;
- prowadzenie porad i szkoleń dla pracowników placówek nauczania i wychowania, przedstawicieli organizacji społecznych i stowarzyszeń w zakresie metodyki oświaty zdrowotnej i prowadzonych działań;
- koordynowanie krajowych, wojewódzkich i powiatowych programów edukacyjnych, realizowanych przez placówki nauczania i wychowania;
- edukacja dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki zdrowotnej;
- udzielanie porad i informacji w zakresie zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu szkodliwych czynników na zdrowie człowieka;
- monitorowanie i ocena podejmowanych do realizacji programów edukacyjnych.

Wszystkie podejmowane interwencje programowe i nieprogramowe mają tematyczne odzwierciedlenie w założeniach strategicznych Narodowego Programu Zdrowia i służą poprawie stanu zdrowotnego społeczności. Zgodnie z tymi założeniami zdrowie człowieka, co wyraźnie należy podkreślić, aż w 40-50% zależy od stylu życia jednostki. Stąd też, wyraźny nacisk PPIS w Żarach kładzie na działania promocyjne i profilaktyczne.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach prowadzi działania oświatowe przy współpracy z wieloma instytucjami, jednostkami, organizacjami i ekspertami szczebla lokalnego:

- Starostwem Powiatowym w Żarach,
- Urzędem Gminy w Przewoźnie,
- ratownikiem medycznym,
- Komendą Powiatową Policji w Żarach,
- Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Żarach,
- Kuratorium Oświaty Oddział Rejonowy w Żarach,
- Dyrekcjami szkół i przedszkoli powiatu żarskiego.

REALIZOWANE PROGRAMY ZDROWOTNE I AKCJE PROMUJĄCE ZDROWIE

PROGRAMY EDUKACYJNE

Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV

Głównym celem programu jest wzrost wiedzy na temat HIV i AIDS oraz zmniejszenie liczby zakażeń HIV w drodze ryzykownych zachowań. Program realizowany jest w różnych formach, między innymi:

- poprzez kampanie medialne realizowane z udziałem Krajowego Centrum ds. AIDS;
- obchody Światowego Dnia AIDS – 1 grudnia;
- obchody Dnia Pamięci o Zmarłych na AIDS - trzecia niedziela maja;
- systematyczne działania edukacyjne w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV;
- edukację i uświadamianie społeczeństwa;

Liczba osób zakażonych HIV wciąż wzrasta, a nieleczony zakażenie HIV prowadzi do zachorowania na AIDS. Na ryzyko zakażenia HIV narażeni są wszyscy – bez względu na wiek, płeć, orientację seksualną, religię czy rasę. W związku z tym wiedza na temat HIV i AIDS jest niezbędna każdemu człowiekowi. Droga do zatrzymania wzrostu zachorowań nie są leki, lecz unikanie sytuacji, w których można zarazić się wirusem. Kluczową kwestią jest profilaktyka i uświadamianie, jakie są kanały przenoszenia HIV. Od wdrożenia badań w 1985 r. do 30 grudnia 2019 r. stwierdzono zakażenie HIV u 25544 obywateli Polski, odnotowano 3751 zachorowań na AIDS, natomiast 1428 chorych zmarło. Szacuje się, iż faktyczna liczba zakażonych może być nawet trzykrotnie większa. Na koniec października 2020 r. leczeniem antyretrowirusowym (ARV) objętych było około 13351 pacjentów, w tym 96 dzieci i 48 kobiet w ciąży. Stąd tak istotne jest promowanie świadomego, anonimowego i bezpłatnego testowania w kierunku HIV.

W ramach programu pracownicy PZ i OZ utworzyli 1 punkt informacyjno-edukacyjny przyłączając się do imprezy lokalnej, w ramach którego przeprowadzono poradnictwo i dystrybucję tematycznych materiałów edukacyjnych. Działaniem zostało objętych 100 osób.

W ramach obchodów Światowego Dnia Walki z AIDS w grudniu 2020 r. zorganizowano kampanię informacyjno-edukacyjną w mediach społecznościowych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żarach pod hasłem: „Globalna solidarność, wspólna odpowiedzialność”.

Programem profilaktyki HIV / AIDS w 2020 r. objęto ogółem 1886 mieszkańców powiatu żarskiego.

Wojewódzki Program Prewencji Pierwotnej Nowotworów

Program wpisuje się w Narodowy Program Zwalczenia Chorób Nowotworowych realizowany przez Narodowy Fundusz Zdrowia i Ministerstwo Zdrowia.

Celem programu jest zmniejszenie liczby zachorowań na nowotwory, w tym na raka piersi oraz raka szyjki macicy, poprzez propagowanie profilaktyki pierwotnej wśród ogółu kobiet, ze szczególnym uwzględnieniem dziewcząt ze szkół ponadpodstawowych. Program kładzie nacisk na samokontrolę piersi poprzez regularne ich samobadanie, poznawanie zmienności struktury piersi w zależności od fazy cyklu i wieku, uświadomienie na fakt istnienia problemu raka piersi i raka szyjki macicy oraz uświadomienie konieczności wykonywania regularnych badań cytologicznych, USG piersi i mammografii.

W roku 2020 r. realizacja programu opierała się głównie na kampaniach informacyjno-edukacyjnych w mediach społecznościowych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żarach i zdalnym promowaniu zdrowego stylu życia mającego zapobiegać chorobom nowotworowym.

W ramach programu pracownicy PZ i OZ utworzyli 1 punkt informacyjno-edukacyjny przyłączając się do imprezy lokalnej, w ramach którego przeprowadzono poradnictwo i dystrybucję tematycznych materiałów edukacyjnych. Podczas akcji udzielano informacji o dostępnych badaniach profilaktycznych, a także przeprowadzano instruktaże samobadania piersi na fantomie.

Edukacją i informacją w zakresie profilaktyki nowotworowej objęto ogółem 3794 osoby.

Ogólnopolski Program Edukacyjny „Skąd się biorą produkty ekologiczne”

Ogólnopolski Program Edukacyjny dla przedszkoli pod hasłem „Skąd się biorą produkty ekologiczne” jest opracowany wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat. Grupa, do której skierowany jest program, to dzieci uczęszczające do przedszkoli w wieku 5-6 lat.

Okres przedszkolny jest niezmiernie ważnym etapem kształtowania się postaw determinujących aktualne i przyszłe zachowania dotyczące zdrowia. Dlatego też istotne jest edukowanie dzieci w zakresie prawidłowego żywienia już od najmłodszych lat. Utrwalone wówczas przyzwyczajenia zdrowotne i nawyki decydują o późniejszym stylu życia. Dodatkowo z badań wynika także, że żywność ekologiczna może mieć związek ze zdrowszym stylem życia. Konsument ekologiczni częściej dbają o dietę i aktywność fizyczną oraz cechuje ich istotnie mniejsze prawdopodobieństwo nadwagi i otyłości.

Zajęcia w programie „Skąd się biorą produkty ekologiczne” realizowane są poprzez wykorzystanie dedykowanej dzieciom publikacji i filmu animowanego „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, jak również opracowanego scenariusza zajęć dla nauczycieli i lekcji pokazowej.

Chcemy, aby w przedszkolach było zdrowo, ekologicznie i przyjaźnie. W 2020 r. w programie wzięło udział 9 przedszkoli powiatu żarskiego, edukacją objęto 355 dzieci i 269 rodziców.

Krajowy Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu

Celem głównym programu jest zmniejszenie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu w powiecie żarskim, poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy.

Program kładzie nacisk na zwiększenie odsetka osób, które nigdy nie wypaliły żadnego papierosa wśród młodzieży i ludzi wchodzących w dorosłe życie, zachęcanie do podejmowania odpowiedzialnych wyborów, promowanie postaw ludzi odpowiedzialnych za zdrowie własne i swoich bliskich, promowanie sprzyjających zdrowiu form spędzania wolnego czasu, kształtowanie postaw asertywnych wobec palenia tytoniu, zwiększenie odsetka osób deklarujących rzucenie palenia, zmniejszenie odsetka dzieci narażonych na bierne palenie oraz zmniejszenie liczby osób ekspozowanych na działanie dymu tytoniowego w miejscach publicznych.

W ramach działań dotyczących realizacji Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w 2020 r. przeprowadzono cykl 6 spotkań edukacyjnych dla uczniów szkół średnich na temat skutków zdrowotnych wynikających z palenia tytoniu. Młodzież poznała skutki palenia e-papierosów, ich wpływ na wydolność układu oddechowego i krążenia oraz niebezpiecznych sytuacji wynikających z robionych

liquidów oraz aspekty prawne e-palenia w Polsce i na świecie. Podniesienie wiedzy na temat tych produktów pozwoli uniknąć młodym osobom niebezpiecznych dla życia sytuacji w przyszłości.

Zorganizowano 1 punkt informacyjno-edukacyjny przyłączając się do imprezy lokalnej, w ramach którego przeprowadzono poradnictwo i dystrybucję tematycznych materiałów edukacyjnych, pomiar tlenku węgla w wydychanym powietrzu u palaczy, ciśnienie tętnicze krwi oraz poziom cukru we krwi.

W roku 2020 r. realizacja programu opierała się głównie na kampaniach informacyjno-edukacyjnych w mediach społecznościowych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żarach i zdalnym promowaniu zdrowego stylu życia mającego zapobiegać uzależnieniu od tytoniu.

W 2020 roku informacją i edukacją objęto 4120 osób.

Program Edukacyjny „Czyste Powietrze wokół Nas”

Głównym celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy, zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń, jak również wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych źródeł dymów, „wydobycia” dymu papierosowego, zwiększenie wrażliwości dzieci na miejsca, w których mogą być narażone na dym oraz zwiększenie wiedzy na temat skutków palenia papierosów.

Dla dzieci w wieku przedszkolnym biernie palenie oznacza m.in. zwiększoną częstość występowania przewlekłego zapalenia ucha środkowego, zwiększoną konieczność interwencji chirurgicznej w przebiegu tej choroby, zaburzenia rozwoju psychoruchowego, zaburzenia zachowania dziecka, mniejszą odporność na infekcje. W tym kontekście szczególnie ważna jest realizacja wychowania antytytoniowego dla grupy dzieci 5 i 6 letnich wraz z ich rodzicami.

W roku szkolnym 2019/2020 do realizacji programu w powiecie żarskim przystąpiło 87% przedszkoli i oddziałów przedszkolnych z powiatu żarskiego. Edukacją objęto 2159 dzieci i rodziców/opiekunów.

Program Profilaktyki Tytoniowej „Bieg po zdrowie”

Głównym celem programu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

Przekazywanie dzieciom wiedzy na temat zachowań prozdrowotnych oraz kształtowanie odpowiednich umiejętności i postaw związanych z tym obszarem przyczynia się do zdrowego stylu życia, który uważany jest za główny czynnik wpływający na zdrowie człowieka.

Grupa, do której został skierowany program profilaktyki antytytoniowej, to dzieci w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat). Dzieci w tym wieku zaczynają kształtować w sobie cechy i nawyki, które mogą pozostać z nimi przez całe życie. Dlatego tak ważne jest podejmowanie wobec nich odpowiednio zaplanowanych działań w zakresie profilaktyki palenia tytoniu. Uzasadnieniem do skierowania programu do tej grupy są wyniki badań prowadzonych w Polsce i w wielu krajach na świecie. Wynika z nich, że większość dorosłych palaczy podjęła próby palenia tytoniu, będąc jeszcze nastolatkami.

Program jest skierowany także do rodziców i opiekunów uczniów gdyż, jak wskazują badania naukowe, zwiększa to skuteczność programów profilaktycznych.

W roku szkolnym 2019/2020 zgodnie z zaleceniami do realizacji IV edycji programu w powiecie żarskim przystąpiło 20 szkół podstawowych. Ogólnie programem zostało objętych 234 uczniów.

Program „ARS jak dbać o miłość” – przeciwdziałanie uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych

Głównym celem programu jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Adresatami programu są: kobiety w wieku prokreacyjnym, pomiędzy 15 a 49 rokiem życia, lekarze, nauczyciele, uczniowie szkół ponadpodstawowych, pracownicy wybranych zakładów pracy, ogół społeczeństwa jako adresat kampanii społecznej.

W 2020 roku w ramach programu pracownicy PZ i OZ wspólnie z funkcjonariuszem policji przeprowadzili 9 prelekcji na temat niebezpieczeństw i skutków zdrowotnych po zażyciu środków psychoaktywnych. Spotkania edukacyjne skierowane były do młodzieży szkolnej i uczestników półkolonii zimowych w powiecie żarskim wraz z dystrybucją materiałów edukacyjnych.

W trakcie trwania lokalnej imprezy zorganizowano punkt informacyjno-edukacyjny promujący życie bez nałogów z możliwością pomiaru tlenku węgla w wydychanym powietrzu i symulacji odbierania otoczenia przy użyciu alkogogli. W 2020 r. realizacja programu opierała się głównie na kampaniach informacyjno-edukacyjnych w mediach społecznościowych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żarach i zdalnym promowaniu zdrowego stylu życia wolnego od uzależnień. Ogólnie w 2020 r. działaniami objęto 6000 mieszkańców powiatu żarskiego.

Wojewódzki Program Profilaktyki Wszawicy

Program edukacyjny w zakresie profilaktyki wszawicy wśród dzieci w wieku przedszkolnym i uczniów szkół podstawowych jest odpowiedzią Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa lubuskiego na kwestie związane z rozprzestrzenianiem się wszawicy podnoszone przez zaniepokojonych rodziców, nauczycieli, dyrektorów szkół i przedszkoli.

Wszawica zaliczana jest do grupy inwazji pasożytami zewnętrznymi i mimo, że nie znajduje się obecnie w wykazie chorób zakaźnych stanowiącym załącznik do obowiązującej ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1845), wciąż niesie ryzyko łatwego rozprzestrzeniania się w dużych skupiskach ludzkich (przedszkola, szkoły, internaty, placówki letniego i zimowego wypoczynku). Jest dolegliwością utrudniającą codzienne życie, a związane z nią zmiany skórne mogą wymagać leczenia.

Celem programu jest zmniejszenie występowania wszawicy poprzez dostarczenie wiedzy z zakresu zapobiegania wszawicy oraz kształtowanie pozytywnych i aktywnych postaw prozdrowotnych wśród dzieci, rodziców i nauczycieli.

W ramach programu podejmowane były następujące formy: indywidualne szkolenia i instruktaże dla koordynatorów programu w placówkach oświatowych, dystrybucja materiałów edukacyjnych oraz kampania informacyjno-edukacyjna w mediach społecznościowych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żarach na temat profilaktyki chorób pasożytniczych.

W 2020 r. do programu przystąpiło 28 placówek oświatowych, a działaniami edukacyjnymi objęto 1493 dzieci przedszkolnych i 1080 uczniów szkół podstawowych oraz ich rodziców/opiekunów.

INTERWENCJE NIEPROGRAMOWE

Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania

Celem interwencji jest kształtowanie prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. Do priorytetowych założeń zalicza się zwiększenie wiedzy dotyczącej zbilansowanej diety i aktywności fizycznej, dostarczenie wiedzy i umiejętności korzystania z informacji zamieszczonych na opakowaniach produktów spożywczych, kształtowanie postaw i zachowań w zakresie prawidłowego żywienia i uprawiania aktywności fizycznej oraz propagowanie zdrowego stylu życia w szkole, w domu i środowisku pozaszkolnym.

Program przeznaczony jest dla uczniów oddziałów gimnazjalnych i starszych klas szkół podstawowych. Realizacja programu oparta jest na metodzie projektu, dzięki której uczniowie wspólnie z nauczycielami, rodzicami, opiekunami i środowiskiem lokalnym, opracowują własne sposoby i formy propagowania zasad zdrowego stylu życia, zarówno w szkole, jak i w swojej rodzinie. Projekty powinny być interdyscyplinarne, traktujące problem zdrowego trybu życia całościowo, odnoszące się zarówno do zdobywania konkretnych umiejętności, jak też do kształtowania postaw i zwiększania zainteresowania problematyką prozdrowotną. Projekty powinny łączyć aktywność uczniów, spełnienie ich oczekiwań, zaangażowanie otoczenia szkoły i społeczności lokalnej z wykorzystaniem najnowszej dostępnej wiedzy we wskazanym zakresie.

W ramach interwencji przeprowadzono 4 spotkania edukacyjne dotyczące zasad prawidłowego odżywiania na przykładzie talerza zdrowia dla uczestników półkolonii zimowych. W trakcie trwania lokalnej imprezy utworzono punkt informacyjno-edukacyjny, w którym dokonywano pomiarów BMI i tkanki tłuszczowej oraz udzielano porad dotyczących zasad prawidłowego odżywiania i wpływu aktywności fizycznej na zdrowie.

W 2020 r. realizacja założeń interwencji opierała się głównie na kampaniach informacyjno-edukacyjnych w mediach społecznościowych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żarach i zdalnym promowaniu zdrowego stylu życia, prawidłowego żywienia i codziennej aktywności fizycznej.

Ogólnie w 2020 r. działaniami objęto 7503 osoby.

Światowy Dzień Zdrowia

Światowa Organizacja Zdrowia powstała na kanwie przekonania, że wszyscy ludzie powinni móc korzystać z prawa do najwyższego możliwego poziomu zdrowia. Każdego roku 7 kwietnia, w rocznicę powstania Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), obchodzony jest Światowy Dzień Zdrowia i każdego roku motyw przewodni poświęcony jest innej tematyce, która podkreśla priorytetowy obszar problemów w obszarze zdrowia publicznego. W 2020 roku hasłem Światowego Dnia Zdrowia było „*Wsparcie pielęgniarek i położnych*”. Z uwagi na to, że pielęgniarki i inni pracownicy służby zdrowia produją w odpowiedzi na epidemię Covid-19, Światowa Organizacja Zdrowia chciała wesprzeć medyków i

powiedzieć w ten sposób „Dziękujemy”.

W ramach kampanii przeprowadzono akcję edukacyjną w mediach społecznościowych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żarach. W 2020 roku informacją i edukacją objęto 783 osoby.

Profilaktyka wad postawy „Ogólnopolski Dzień Tornistra”

W ramach Ogólnopolskiego Dnia Tornistra przeprowadzono kampanię edukacyjną w mediach społecznościowych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żarach, mającą na celu:

- dostarczenie dzieciom, nauczycielom oraz rodzicom wiedzy oraz narzędzi, dzięki którym będą mogli dokonywać świadomego wyboru wpływającego na jakość życia,
- zmotywowanie uczniów do prawidłowego i zdrowego trybu życia wraz z działaniami profilaktycznymi wad postawy,
- zwrócenie uwagi na problem przeciążonych plecaków uczniów oraz związanych z nim wad postawy, a w konsekwencji bólów kręgosłupa, zmniejszenia pojemności płuc oraz schorzeń ortopedycznych i neurologicznych.

W 2020 roku informacją i edukacją objęto 2414 odbiorców.

Akcja Zima „Bezpieczne ferie”. Akcja Lato „Zdrowe i bezpieczne wakacje”

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach co roku, w okresie zimowym i wakacyjnym, podejmuje działania promujące zdrowy styl życia i aktywność fizyczną oraz kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych korzystających z zorganizowanego wypoczynku, jak również wśród całej społeczności lokalnej.

W czasie trwania ferii zimowych, a także w trakcie wakacji, przeprowadzano wspólne kontrole wypoczynków pod względem bezpieczeństwa i warunków sanitarno-higienicznych. Akcje odbywały się przy współpracy z Komendą Powiatową Policji w Żarach, Komendą Powiatową Straży Pożarnej w Żarach oraz Kuratorium Oświaty w Żarach. Ponadto przeprowadzone zostały działania edukacyjne dotyczące m.in. bezpieczeństwa, zdrowego stylu życia, profilaktyki chorób nowotworowych, szkodliwości palenia tytoniu oraz używania substancji psychoaktywnych. Ze względu na sytuację epidemiologiczną edukowano również w zakresie zaleceń sanitarnych i zapobiegania zakażeniom Covid-19. Łącznie informacją i edukacją objęto 2266 osób.

Interwencje wynikające z sytuacji epidemiologicznej – Covid-19

W związku z sytuacją epidemiologiczną Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żarach podjęła niezbędne działania informacyjno-edukacyjne związane ze stanem epidemii i rosnącymi zachorowaniami wywołanymi wirusem SARS-Cov-2.

Przy współpracy ze Starostwem Powiatowym w Żarach przeprowadzono cykl spotkań edukacyjnych dla uczniów szkół średnich powiatu żarskiego na temat profilaktyki chorób zakaźnych, zaleceń dotyczących Covid-19 i sytuacji epidemiologicznej w kraju i na świecie. Edukacją objęto 3100 uczniów.

Informowano na bieżąco społeczność lokalną za pośrednictwem mediów społecznościowych i stron internetowych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej o sytuacji w kraju związanej ze stanem epidemii, o obowiązujących obostrzeniach i procedurach związanych z kwarantanną. Dołożono wszelkich starań aby wszystkie aktualne informacje dotyczące Covid-19 były publikowane i łatwo dostępne dla wszystkich odwiedzających strony PSSE w Żarach. Informacją zostało objętych 6100 osób.

WNIOSKI

Realizacja działań edukacyjnych ukierunkowanych na zwiększenie świadomości i odpowiedzialności za własne zdrowie wśród ludności wymaga długofalowych, permanentnych działań o szerokim zakresie, skierowanych do różnych grup odbiorców.

Na całokształt sytuacji zdrowia publicznego niewątpliwie ma wpływ zdrowy styl życia. Taka sytuacja wymaga realizacji działań mających na celu poprawę nawyków żywieniowych, wzrostu aktywności fizycznej, zwiększenie wiedzy nt. szkodliwości czynnego i biernego palenia tytoniu oraz zwiększenie wiedzy na temat wczesnego wykrywania nowotworów.

Działalność z zakresu promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej jest realizowana w miarę możliwości. Jednakże nadal odczuwalny jest brak nakładów finansowych oraz niedobór materiałów edukacyjnych, co uniemożliwia w pełni prowadzenie działań profilaktycznych. Dlatego też niezbędne jest zwiększenie nakładów na ich realizację.

W roku 2020 niewątpliwie edukacja i promocja zdrowia skupiła się na sytuacji epidemiologicznej i była prowadzona za pośrednictwem stron internetowych i mediów społecznościowych. Mając na uwadze popularność mediów społecznościowych Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żarach prowadzi swojego Facebooka i Twittera, który cieszy się rosnącym zainteresowaniem, dzięki czemu ma możliwość dotarcia do większej liczby osób w różnym wieku, w szczególności do młodzieży. Media Społecznościowe dają możliwość szybkiej komunikacji ze społeczeństwem w ciekawy i nowoczesny sposób, co niewątpliwie wpływa na skuteczność działań profilaktycznych.

DZIAŁALNOŚĆ INTERWENCYJNA

W 2020 roku rozpatrzono 64 sprawy interwencyjne:

- 18 spraw przekazano jednostkom spoza PIS do załatwienia wg kompetencji,
- 46 spraw załatwiono we własnym zakresie:
 - 15 interwencji uznano za zasadne,
 - 31 uznano za bezzasadne,

Wszystkie sprawy interwencyjne załatwiono w terminie.

Problematyka spraw interwencyjnych załatwionych we własnym zakresie w roku 2020

L.p.	Problematyka wniesionych spraw interwencyjnych	Liczba spraw interwencyjnych załatwionych we własnym zakresie	
		Zasadnych	bezzasadnych
z zakresu higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku		10	14
1	Stan sanitarno-higieniczny zakładów żywnościowo-żywnościowych oraz środków transportu żywności	7	8
2	Jakość zdrowotna żywności	3	5
3	Postępowanie z żywnością w zakładach żywnościowo-żywnościowych	0	1
z zakresu higieny pracy		2	8
1	Warunki sanitarne pomieszczeń pracy lub pomieszczeń higieniczno-sanitarnych	1	4
2	Nieprawidłowości w zakresie profilaktyki lub dochodzenia epidemiologicznego w sprawie chorób pochodzenia zawodowego	1	4
z zakresu higieny środowiska		3	7
1	Jakość wody	0	2
2	Stan sanitarno-techniczny budynków mieszkalnych i posesji oraz stan sanitarny otoczenia człowieka	2	0
3	Stan sanitarno-higieniczny obiektów użyteczności publicznej	1	5
z zakresu higieny dzieci i młodzieży		0	1
1	Warunki sanitarno-techniczne w placówkach oświatowo-wychowawczych i wypoczynku	0	1
z zakresu epidemiologii		0	1
1	Zagrożenia epidemiologiczne poza placówkami służby zdrowia	0	1
RAZEM 46		17	31

Sprawy interwencyjne rozpatrzone w latach 2018-2020

